Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 138 (1138) ♦ Четвер, 27 липня 1995 року ♦ Ціна договірна

Де Росія не хотіла б бачити Військово-Морські Сили України

У ході україно-російських переговорів з проблеми Чорноморського флоту, які відбуваються в Москві, «відпрацьовуються варіанти розв'язання проблеми, запропоновані обома сторонами», повідомив в інтерв'ю журналістам у перерві один з членів української делегації.

Як передає кореспондент «Інтерфаксу-Україна» його слова, у запропонованому російською стороною варіанті підходу до проблеми «існують положення, які викликають принципову незгоду української сторони».

На думку джерела, у російському варіанті мають місце «деякі відступи» від Сочинських домовленостей. Серед них член української делегації назвав питання щодо базування Військово-Морських Сил України. Так, Росія називає місця, де вона «не хотіла б бачити Військово-Морські Сили України».

Член української делегації повідомив, що найближчим часом конкретні зауваження до російського проекту буде передано російській делегації.

Він також підкреслив, що Україна знов порушує питання про необхідність виконання Паризьких угод зі скорочення звичайних збройних сил у Європі і, відповідно до них, про виведення з території Криму дивізії берегової оборони Чорноморського флоту.

Це також перемога

Шахтоуправління імені 17-го партз'їзду сьогодні — одне з небагатьох вугільнодобувних підрозділів Донеччини, що працює стабільно. Цього року тут видано на-гора більше 10 тисяч тонн антрациту понад завдання.

На трьох шахтах управління працює близько 1900 мешканців шахтарських селищ — Вікторії, Ольхончик, Дорофеї. Серед них і велика татарська родина Шарифулліних. Голова шахтарської династії Фасик Шарифуллович пропрацював тут кріпильником 33 роки. Гірничу професію батька успадкували і два його сини — Минзагит і Мингазі. Їх дружини — українка та росіянка — теж трудяться на цьому вугільному підприємстві. Нині на вулиці Муси Джаліля у Вікторії стоїть поряд чотири будинки великої шахтарської родини Шарифулліних.

Звичайно у шахтоуправлінні, як засвідчив його молодий керівник Олександр Панішко, вистачає проблем. Це ті ж «традиційні» неплатежі, стосунки із суміжниками, затримка зарплати тощо. Але шахтарський колектив сьогодні працює стабільно, а це — ключ до завтрашніх успіхів.

На знімках: шахтарська династія Шарифулліних на вулиці імені Джаліля; гірники.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

КУБА НАМ ДОПОМОЖЕ

Президент України Леонід Кучма прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Куба в Україні Серхіо Лопеса Бріеля на його прохання. Посол, який щойно повернувся з Куби, передав Президентові України лист, де міститься запрошення відвідати цю країну з офіційним візитом.

На зустрічі йшлося про подальше поглиблення українсько-кубинських відносин, зокрема, про необхідність визначення пріоритетних напрямів у розвитку стосунків. Ситуацію на Кубі посол охарактеризував як стабільну. У керівництва країни, зазначив він, є бажання продовжити конструктивну розмову з керівництвом Сполучених Штатів.

Україна може розраховувати, сказав посол, на підтримку Куби у відкритті в Україні Міжнародного центру лікування дітей, які потерпіли внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Коли ж буде гривна?

Під головуванням Прем'єр-міністра України Євгена Марчука відбулося засідання державної комісії з проведення грошової реформи.

Розглянуто широке коло питань, пов'язаних з підготовкою до запровадження в обіг нової грошової одиниці — гривні, утворенням та визначенням напрямків роботи обласних та районних комісій з грошової реформи. Особливу увагу приділено стабілізаційним заходам, пов'язаним з підготовкою реформи та проведенням нової фінансово-грошової політики в період після реформи.

В роботі комісії взяв участь Президент України Леонід Кучма.

Василь Онопенко чекав підтримки Президента. Не дочекався

Учора на прес-конференції, присвяченій трагічним подіям 18 липня біля Софійського собору, в.о. міністра юстиції України В.Онопенко дав правову оцінку усім учасникам конфлікту і ... зачитав заяву про свою відставку. У документі, зверненому до Президента України, виконувач обов'язків міністра юстиції, зокрема, підкреслив, що гальмування з прийняттям Концепції судово-правової реформи веде до соціальної напруженості в суспільстві. Про що, зрештою, і засвідчили події навколо поховання Патріарха Володимира. «Я сподівався на підтримку Президента, — зазначив В.Онопенко, — на жаль, я її не відчув».

Щодо поховання Патріарха Василь Онопенко вважає, що релігійна громада діяла всупереч чинному законодавству, однак і дії міліції були неадекватні ситуації, що склалася на Софійському майдані.

У Харкові дали воду. Ура!

Аварійну шахту на Диканівських очисних спорудах Харкова загерметизовано і розпочато роботи з ремонту та заміни насосного обладнання безпосередньо в шахті. Це дало змогу відновити подачу питної води у місті у звичайному режимі. Протягом двох діб вода дійде до всіх без винятку мікрорайонів міста. Отже, повідомляє Мінекобезпеки, буде відновлено нормальне водопостачання Харкова. З часом заплановано розпочати подавання води промисловим підприємствам.

Кримським татарам загрожують

25 липня відбулася прес-конференція заступника Голови Верховної Ради Криму Рефата Чубарова, на якій він заявив, що до нього надходять відомості, нібито готуються замахи з метою вбивства лідерів кримських татар — голови Меджлісу кримськотатарського народу Мустафи Джемілєва, депутата ВР Криму, голови Кримської спілки вільних журналістів Лілі Буджурової, члену Меджлісу, оргкомітету партії «Адалот» Сервера Керімова і Рефата Чубарова.

(Закінчення на 2-й стор.).

ПЕРЕЙШЛИ МЕЖУ

***ПРЕЗИДЕНТ** України Леонід Кучма на прохання кореспондентів Укрінформу та Інтерфаксу-Україна прокоментував події, які мали місце навколо похорону Патріарха УПЦ КП Володимира.*

Ці події викликають лише глибоке і щире почуття жалю.

Перш за все тому, що в цьому конфлікті постраждали люди. На якому б боці протистояння вони не знаходились, але це наші співвітчизники і їх страждання — це і наш біль.

Добре, що обійшлося без реальних жертв, хоча дехто надто безсоромно вишукує їх там, де їх немає.

І влада, і ті, хто спровокував зіткнення, мають вибачитися перед невинними людьми, які постраждали, перед тими, хто був пораненим під час виконання службових обов'язків.

Але втрати суспільства не обмежуються лише болем конкретних осіб.

В значно більш складних умовах Україна до цього часу знаходила потужні моральні сили утриматися від силових зіткнень. Ми пишалися цим. За це нас поважали в світі.

18 липня, на превеликий жаль, цю межу було порушено. Справа не в масштабах зіткнень і кількості потерпілих. Справа в тому, що обидві сторони переступили риску, за якою навіть право має підтверджуватися силою.

Певні кола свідомо пішли на конфлікт. При цьому на другий план були відсунені повага та щире піклування про померлого, істинні інтереси церкви. Вони добре розуміли, що своїми вимогами ставлять владу в ситуацію, коли в неї не залишається вибору, який би не був пов'язаний із серйозними морально-політичними втратами.

Немає сумніву, що дозвіл на поховання на території Софійського собору, який є однією з визначних пам'яток світової культури і знаходиться під охороною ЮНЕСКО, провокував би безпідставний конфлікт держави з іншими релігійними громадами,призвів би до зростання громадської напруги в суспільстві. Відступ Уряду перед ультиматумами, і, тим більше, під прямим силовим тиском ультрарадикальних груп — означав би не просто зневагу до влади, але й фактичну її дискредитацію. Створював би прецедент, який потім не раз використовувався б тими чи іншими силами.

Рекомендації Уряду були найбільш наближеними до оптимальних. Очевидно, саме тому керівництво церкви і сприйняло їх, хоча потім під впливом відомих сил, в т.ч. і конкретних осіб, позицію було змінено.

Однак, в свою чергу, і влада з різних обставин не змогла ефективно використати усі можливості політичного діалогу, пошуку компромісів та взаємно прийнятних рішень. **На великий жаль, в неадекватно реальній ситуації була застосована сила. Остаточні висновки будуть зроблені після закінчення розслідування усіх обставин зазначених подій. Але вже зараз можна попередньо погодитися з тим, що органи правопорядку на Софійському майдані діяли непрофесійно. Наказ про масове застосування сили був невиправданим.**

Винні будуть притягнуті до відповідальності. Всі інші посадові особи мають глибоко усвідомити, що сила є невід'ємним атрибутом держави, але її використання — особливо делікатна справа і застосовується вона дійсно лише у виняткових випадках.

При цьому я хочу, щоб не створилося враження, що винуватців будуть шукати серед рядових чинів міліції. Таких дій Президент не допустить. Ми не маємо права перекладати відповідальність на людей в формі. Це нечесно, і ми не будемо вдаватися до таких некоректних пошуків виходу із ситуації, що склалася.

Разом з тим, я хотів би, щоб усі ми об'єктивно і глибоко усвідомлювали наслідки того, що відбулося.

По-перше, сили, які прагнули отримати політичні результати із цієї сумної для церкви і віруючих події — їх отримали.

Сьогодні може сформуватися принципово нова розстановка сил на політичній арені. Деякі гарячі голови навіть намагаються демонтувати Конституційний договір. Ті, хто вчора стверджував себе в якості демократів, — нині єднають свої ряди з такими екстремістськими формуваннями, як УНА-УНСО.

Всі ці процеси серйозно дестабілізують ситуацію в суспільстві, можуть повністю його розбалансувати. Лідери національно-патріотичного руху мали б прогнозувати наслідки такого розвитку подій і скорегувати свої дії з реальними потребами будівництва сильної і незалежної України.

По-друге, я не хотів би, щоб хтось плекав надії, що аналогічними заходами можна змінити деякі принципові засади державної політики, в т.ч. і щодо різних конфесій. Держава не буде повертатися до часів, за яких владні інституції підтримували ті чи інші, більш близькі до них церковні організації, сприяли перерозподілу їх впливу, закривши очі навіть на використання ними сили.

Такого ставлення до церков більше не буде. Всі вони є за законом рівними перед державою. Такою буде і наша практична політика. А віруючі самі розберуться, яка конфесія їм більше до вподоби.

Звичайно, як громадянин, просто людина і як християнин, я був би щиро радий єдності православ'я в Україні. Водночас як Президент я не підтримую та не поділяю закликів і прагнень штучно створювати якусь державну церкву. Як не допускаю навіть думки, що держава може підтримувати одну церкву на шкоду іншим. Ми не повинні йти шляхом, який не виправдав себе, перерозподіляючи храми, церковне майно, безпідставно забираючи його у одних і віддаючи іншим. Це не може й не повинно бути сферою діяльності держави.

І, як Президент України, я не маю права і не буду ні ініціювати, ні штучно прискорювати будь-які процеси в цій сфері.

Держава також знайде можливості нейтралізувати екстремістські угруповання, які намагаються силовими засобами розв'язувати ті чи інші проблеми, що стоять перед суспільством.

Збереження громадянського миру, політичної стабільності, міжнаціональної злагоди неможливе без цивілізованого, толерантного підходу до проблеми взаємин між церквою і державою, міжконфесійних суперечностей.

В Україні, як і в інших демократичних країнах, церква законодавчо відокремлена від держави і у своїй релігійній діяльності повністю незалежна від неї.

Водночас і віруючі, і духовні особи, високі церковні ієрархи, політики та парламентарії є громадяни України, і вони повинні суворо дотримуватися законів держави.

І останнє. Я щиро прагну, щоб усі ми піднялися до усвідомлення необхідності запобігання ситуаціям, коли по закону чи без закону в політиці використовується сила. Ми отримали жахливий урок, який свідчить, що така ситуація може вийти з-під контролю, розвиватися за своєю страшною логікою, стати непідвладною ні посадовим особам, ні політичним лідерам, ні просто розуму більшості учасників тих чи інших подій.

18 липня зашкодило всім. Похитнулося позитивне уявлення світового співтовариства про Україну, як демократичне суспільство, здатне розв'язувати найскладніші проблеми силою розуму. Як виявилося, терпіння та мудрість народу далеко не завжди забезпечують цивілізованість та зваженість політичних та владних інститутів.

Не здобула авторитету і церква, дії якої в тій ситуації, на нашу думку, не узгоджуються із біблійними заповідями.

І влада, і політичні партії не змінили повагу до себе у свого народу, оскільки не змогли з честю вийти із обставин, які не були настільки складними, щоб мати такі сумні наслідки.

Політичні дивіденди отримали лише екстремісти, але ми не маємо права віддати їм політичну ініціативу. За це будемо платити занадто дорогу ціну.

Всі ми маємо зрозуміти ці обставини, піднятися над емоціями, уникнути подальшого ускладнення ситуації, якщо ми дійсно дбаємо про Україну та її народ.

Глибоко переконаний: не може праведна справа стверджуватися неправедними засобами. Намагання силою довести свою правоту перед вратами храму не веде до самого храму.

СІРІ КАРДИНАЛИ «ЧОРНОГО ВІВТОРКА»,

або Кому і хто копає яму?

Закінчення першого року президентства Леоніда Кучми відзначено кривавим погромом погребальної процесії Патріарха Української православної церкви Київського патріархату Володимира, небувалою компрометацією молодої Української держави перед усім світом.

18 липня вже дістало назву «чорного вівторка» і під таким іменем увійде сумною датою в українську історію.

Ми ще не знаємо, хто персонально двічі давав вказівку застосовувати силу до мирного поховального походу, а отже, повинен не тільки позбутися службового крісла, а й сісти на лаву підсудних. Але ще до побиття людей високі посадові особи говорили, що відмову Київському патріархату в похованні Патріарха на території Софії чи Видубицького монастиря (це питання Кабмін розглядав іще в понеділок, 17 липня, напередодні похорону) було узгоджено з Президентом... Є спроби пояснити це прихильністю Президента до московської церкви, яка агітувала за нього на виборах, і неприхильністю до української, яка підтримала його опонента. Але ж і комуністи підтримували тоді Леоніда Кучму, за чим потім шкодували. Бо й сам Президент вніс після виборів значні корективи до своїх передвиборних гасел — в інтересах Української держави. Під час зустрічі з фракцією Руху місяць тому Президент схвально відгукнувся про ідею Української православної церкви, незалежної від Москви. То що ж сталося? Поширюється версія, що прямої вказівки вбивати і калічити людей ні від уряду, ні від адміністрації Президента не надходило. Була тільки «порада»: «не допустити до Собору», «не дати поховати під Собором», а надмірно затяті виконавці типу генерал-майора Буднікова витлумачили «пораду» на свій лад. З Будніковим чи командиром омонівців Куликовим усе ясно: їхнє місце — на лаві підсудних. Та чи збирається Президент далі тримати біля себе людей, які дають такі «поради», і що нарадять вони йому завтра? На додачу до «євразійської спільноти», «офіційної мови», «антимонетаристського курсу», «національної ідеї, що не спрацювала», «стратегічного партнерства» і такого іншого.

І чи розуміє Президент, що 18 липня вчинено великомасштабну провокацію, яка найбільше стріляє в нього самого? Бо якщо до вже наявної опозиції зліва додасться організована опозиція справа, то ніякі омони і спецнази Президентові не допоможуть. Хіба що Єльцин з Лукашенком...

На Софійському майдані озвірілі молодики в шоломах і латах з благословіння свого начальства з особливим смаком знущалися над народними депутатами — представниками другої рівноправної гілки влади в державі. Вже після того, як Валентин Яблонський, уже немолода людина, нагадав омонівцю, що він депутат, той зі смаком опустив на професорське чоло гумового кийка. Генерал-майор Будніков із цинічним спокоєм спостерігав, як спецназівці шарпали Володимира Кулінича, члена підкомісії Верховної Ради з релігійних питань, що захищав незасипану могилу від святотатства, як зривали з нього депутатський значок. Як, зрештою, простягав п'ястуки до мого обличчя хлопчисько, що годиться мені в онуки, хоч добре знав, хто перед ним.

Хочеться запитати Президента, чи не рие та гілка влади, яка зневажає іншу, могилу для самої себе? Чи не дубаситимуть завтра за чиїмось наказом (чи й без наказу) отакі молодики палицями по головах членів уряду чи президентської адміністрації, а може, й самого Президента? Зло, жорстокість, аморальність, povзучі і плодючі, вони здатні отруїти ціле суспільство. Хіба не каже про це приклад Чечні? Зрештою, чи не подаровано нам меншу за масштабами (але не за наслідками) Чечню на Софійському майдані 18 липня 1995 року?

Задумайтеся, пане Президенте, кому ця добре організована провокація була вигідна: яким державам і яким політичним силам. І зробіть, будь ласка, правильні висновки. Хотілося б, щоб Ви вибачилися перед українським народом за злочинні дії виконавчої влади і при перепохованні Патріарха біля Святої Софії віддали йому останню шану.

* * *

P.S. Щоб колеги-журналісти не звинуватили мене, як депутатів Поровського чи Червонія, упередженості, уточнюю, що я віруючий належу не до УПЦ КП, а до Української Автокефальної Православної Церкви. Хоча мрію, щоб ці церкви об'єдналися. І (нехай вибачать мою наївність релігійні фанати) мрію також, щоб до цього об'єднання ввійшли з часом і віруючі третьої галузки православ'я, вирвавшися з жорстких обіймів московського патріархату і переорієнтувавшися на Українську державу та українську духовність.

В'ячеслав ЧОРНОВІЛ,
народний депутат України.

Кримським татарам загрожують

(Початок на 1-й стор.).

Проаналізувавши отриману інформацію, Р.Чубаров зустрівся з начальником ГУ СБУ у Криму генерал-майором Станіславом Івахненком, подав йому необхідні відомості і попросив «належно відреагувати». Чубаров також «вважав за необхідне поговорити на цю тему з Прем'єр-міністром України Євгеном Марчуком», який також пообіцяв ретельно у всьому розібратися.

За словами Р.Чубарова, до Криму пориваються великі фінансові сили, а місцеві підприємницькі кола їх нехтують. Тому певним структурам треба організувати конфлікт в Криму і втягнути в нього кримських татар. Окрім того, вважає Чубаров, можливо, певні кола за кордоном хочуть послабити позиції України, спричинивши нові катаклізми на її території, для чого використовують етнічно-національний чинник. Оскільки, на переконання Чубарова, нині в Криму нікому не гарантовано безпеку, кримські татари зажадали введення на півострів українських військ. «Коли введення військ буде проведено заради порятування життя людей, я не буду заперечувати проти цього», — підсумував Рефат Чубаров.

Президія Верховної Ради України висловлює глибоке співчуття членові Президії, голові Комісії з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Буткевичу Володимиру Григоровичу у зв'язку з тяжкою втратою — смертю брата Валерія Григоровича.

Точка зору

ПРАВА ЛЮДИНИ І МАФІЯ

У СЕРПНІ минулого року в Дніпропетровській області створено громадське правозахисне об'єднання «Антимафія». За час нашої діяльності ми переконалися, що захист прав людини в Україні повною мірою є вельми актуальною проблемою. І ось чому.

Перше. Ми вважаємо, що мафіозні структури в Україні виникли предовсім як особливий інструмент нової економічної політики держави.

Дослідження причин переходу до такої політики — тема окремої розмови. А тут ми зазначимо лише, що «тіньова» економіка розпочала формуватися в СРСР задовго до нинішніх подій, тому головні причини переходу до непу мають не стільки суб'єктивний (бажання партфункціонерів перетворитися на власників, помилки керівництва країни тощо), скільки об'єктивний характер.

Важливою особливістю так званої перебудови стала та обставина, що під час її здійснення з ініціативи і на догоду партноменклатури було змінено тільки економічну основу держави і **не розв'язувалося питання про владу.** Політична надбудова в нашій країні хоча й зазнала зовнішніх змін, залишилася, по суті, колишньою (бо зміна прізвищ — то ще не зміна влади), і саме це визначило всі наступні події.

Здавалося б, змінено закони, гроші витягли «з панчохи» і вклали в діло, — економіка має процвітати. Проте ми спостерігаємо зовсім іншу картину. І ось чому. «Тіньові» гроші було вкладено, проте аж ніяк не у виробництво. Їх вклали в такі сфери економіки, такі нові комерційні структури, де вони водночас і «відмивалися», і приносили максимально можливий, щонайшвидший прибуток. Це — оптові «купи-продай», усілякі МП—СП, які, ніби черепашки корабель, обліпили держпідприємства і, нічого не виробляючи, мають мільярдні прибутки; банки, які фінансують лише тих самих «купи-продай», живуть за рахунок інфляції, тобто за рахунок наших з вами злиднів, і, як і раніше, не поспішають вкладати гроші у виробництво; страхові компанії; гральний бізнес і багато що інше.

Друге. Захопивши провідні позиції в економіці і не бажаючи допускати до них можливих конкурентів, колишня партноменклатура, котра перекваліфікувалася на бізнесменів, з успіхом використовує державні силові структури: податкову інспекцію, відповідні відділи та управління виконкомів, митницю, міліцію, службу безпеки (колишнє КДБ), прокуратуру, суд і... суто кримінальні елементи.

Нескінченні, без жодних підстав перевірки, «наскоки» ОМОНу, фальсифікація і підтасовування компроматів, превентивне затримання на 30 діб, арешт і утримання в слідчому ізоляторі до півтора року (!) без будь-якої судової санкції, внутрікамерний тиск, нарешті, фізична розправа за допомогою рекету і кілерів, — ось неповний перелік методів «конкурентної боротьби», здатних надовго відбити бажання в будь-якого підприємця, який високої думки про себе і тому сподівається «піднятися» вище лотка на ринку.

Поєднання зазначених економічних і силових структур створило в нашій країні своєрідну «державу в державі». Ось чому ми називаємо це явище словом «мафія», хоча це сицилійське слово й не дуже підходить під наш український варіант.

Так, економічні перетворення були потрібні, бо лише здорова конкуренція між видами власності, між підприємствами і підприємцями, нарешті, між політичними партіями здатна забезпечити людству прогрес. Проте де вона, конкуренція? **Монополію такої могутньої системи, як КПРС, було замінено на монополію не менш могутньої структури мафії.** І тільки.

Третє. Єднальною, а тому головною ланкою української мафії, і це наше глибоке переконання, є... правоохоронні органи, і зокрема,.. підрозділи боротьби з організованою злочинністю. Зрозуміло, не 100 відсотків їх особового складу, а, як правило, керівництво, яке має, по-перше, оперативну інформацію, і, по-друге, можливість приймати рішення щодо неї.

Вище ми сказали про те, що комуністичне начальство вирішило будувати в Україні капіталізм. «Тіньовій» економіці, єдино можливому способові створити первісний капітал, дали «зелене світло». У відповідь на це активізувався й рекет (вимагання). Спочатку, коли жертвами рекетирів були дрібні спекулянти, нечисті на руку бармени, валютники тощо, вимагачам ніхто не надавав серйозного значення. Займався ними звичайний кримінальний розшук, а суди карали злочинців, як правило, умовно, виправними роботами або штрафом. Коли ж на арену непу стали виходити МП, СП, засновниками яких була вчорашня партноменклатура, коли в зазначених структурах почали концентруватися значні кошти, рекетири переключили свою головну увагу на них. При цьому замість разового отримання великої суми стали дедалі частіше вимагати від своїх «підопічних» постійну данину. Колишні партійно-господарські активісти наїздів не полюбляли, та оскільки і гроші, й влада все ще були в їхніх руках, вжили відповідних заходів як у правовому, так і в організаційному плані. Покарання за вимагання посуворішало, а для захисту одних злочинців (по лінії економічних) від інших (по лінії кримінальних злочинів) були створені водночас у міліції і в СБУ так звані 6-ті відділи (управління).

Передбачаю обурення декотрих високих чинів у погонах: так, мовляв, трапляються в нас епізоди, але ми з цим боремося.

Проте в даному разі йдеться:

— не про окремі факти корупції;

— не про те, що правоохоронні органи роблять «дах» злочинній діяльності мафіозі;

— не про так звані «розводи», практиковані в підрозділах БОЗ, коли підприємця, котрий звернувся до них по захист, і рекетирів, котрі на нього «наїжджають», без порушення кримінальної справи просто «розводять»;

— не про так званий «міліцейський рекет», коли окремі керівники 6-х відділів (управлінь) відкрито вимагають у підприємців сплати «податків» не рекетирам, а просто їм;

— і навіть не про те, що «державний рекет» загалом, який досяг сьогодні незнаних раніше розмірів, багато небезпечніший, так би мовити, за рекет «приватний».

Ідеться про **конкретний інтерес** конкретних співробітників в мафіозних структурах. І саме цей інтерес прирікає до провалу будь-які спроби покласти край владі мафії в Україні. Що ми й спостерігаємо на практиці... Інтерес цей полягає в тому, що керівництво правоохоронних органів різних рівнів, — а це та сама колишня партноменклатура, — вклало свої «тіньові» капітали (їх джерело — тема окремої розмови) у ті самі економічні структури, про які ми говорили вище, і отримує сьогодні не хабарі, а **частку** прибутку цих підприємств. А це вже якісно новий стан.

Сьогодні ви навряд чи знайдете приватне та, мабуть, і державне підприємство, яке не утримувало б рекетирів. При цьому жоден директор не поспішає до міліції з відповідною заявою, бо процес зрощення «білокомірцевої» і суто кримінальної злочинності відбувається на задоволення **обох** сторін. Злочинні авторитети в нашій країні стали значно вищі за авторитет державних органів: вони володіють практично всією оперативною інформацією щодо регіону, можуть точніше й скоріше відшукати кривдника, вибити борги тощо.

Четверте. У правоохоронних органах — і це також дуже важливий момент — давно і міцно усталилася кругова порука, коли один бос має на іншого певний матеріал, що компрометує останнього (наприклад, начальник міліції або 6-го відділу стосовно прокурора), і той змушений прикривати злочинну діяльність першого. І це — друга половина відповіді на запитання, чому наші доблесні правоохоронні органи «не змогли ліквідувати жодної з великих рекетирсько-мафіозних банд».

На цьому ж будують свої взаємовідносини з підрозділами з боротьби з організованою злочинністю прокуратура і суди. Був час, коли прокуратура не здійснювала нагляд за законністю діяльності 6-х відділів (управлінь) навіть формально. Нічого, власне, не змінилося й нині. Вища наглядацька інстанція вважає за краще не дуже заглиблюватися у діяльність «таких поважних органів». Санкції на обшуки, арешти, прослуховування телефонів дає їм, повіривши на слово, без особливих обгрунтувань, а суди, визначаючи покарання, керуються не обставинами справи і особистістю злочинця, а «оперативною потребою». Історія повторюється: 6-ті відділи в нашій країні впевнено набувають статусу органів «над», і чим більше наш парламент надаватиме їм необмежених прав, тим організована злочинність в Україні буде ще організованішою.

Нічого, по суті, не змінюється і в Міністерстві внутрішніх справ. Наплодили генералів міліції, хоч греблю гати (незабаром і посада сільського дільничного буде генеральською), змінили абревіатуру УВС області на УМВС, видавши це за докорінну структурну і кадрову перебудову міліції, оголосили кореспондентам про те, що плановано навіть повернути до органів тих, хто колись пішов. А становище від цього аж ніяк не змінилося! І кожний, хоч трохи обізнаний із станом справ, розуміє, що генеральськими папахами злочинців не закидати, структура мафії в Україні просочилася вглиб і вшир її політичної системи настільки, що призначення начальником УМВС «чужого», не з цієї області, її мало турбує, а що ж до повернення колишніх співробітників, так то чистісінький популізм, бо ті, хто справді гідні «повернення», були свого часу звільнені за сфальсифікованими матеріалами тими, хто нині каже про це «повернення».

П'яте. Ми вважаємо, що сьогодні в Україні відбувається не боротьба проти мафії, а небачена в історії дискредитація цієї боротьби, її імітація.

У зв'язку із справою Звягільського, Боженара та інших було багато суперечок про причини появи цих справ. Казали про зведення політичних рахунків, про антисемітизм... Зрозуміло, що це не політичні рахунки, не антисемітизм. Це руками правоохоронних органів — свідомо чи ні — один мафіозний клан розправляється з іншим. І саме це видає наша необізнана преса нашому необізнаному обивателеві за «самовіддану боротьбу проти злочинності».

Чи ви гадаєте, що 200 тисяч тонн бензину можна вивезти з країни непомітно, як запальничку в кишені? І спецслужби України про це нічого не знали? Звісно, знали. Зараз вони навперебій самі зізнаються в цьому. Зараз! А тоді розстановка політичних сил була інша, отож вони й помовчували. Мало того, ми впевнені, що й сьогодні хтось тримає в своєму сейфі компромат на нинішніх перших осіб країни. До певного часу...

Один вельмишанований нами чоловік сказав якось, що йому байдуже, хто кого здає, аби справа йшла. На перший погляд це звучить переконливо. На рівні оперуповноваженого або слідчого, які піклуються лише про особисті показники в службі. Проте ми гадаємо, що в цілому для країни небайдуже, коли, по суті, відбувається не розгром, а становлення, зміцнення мафіозних структур в Україні, грубо кажучи, заміна однієї мафії іншою. За наш з вами рахунок. Ми не думаємо, що простій нашій людині стало легше жити після того, як було заарештовано декількох осіб з гучними прізвищами, що почала, нарешті, одужувати наша хвора економіка.

До нашої правозахисної організації звертається багато хто: робітники, сільські трудівники, пенсіонери, підприємці, і зокрема тоді, коли людина, вичерпавши всі можливі засоби, потрапила ніби до зачарованого кола і вирватися з нього самостійно їй уже не сила. Приходять до нас колишні й нинішні працівники правоохоронних органів, пропонують «зайнятись» якоюсь високопоставленою особою, приносять компрометувальні матеріали, виношують плани створення «Чорного ескадрону». І кожному, хто б то не був, ми пояснюємо, що не маємо права і ніколи не підмінятимемо собою державу. З мафією не можна боротися як із звичайною кримінальною злочинністю. Для цього є один, **надзвичайно важкий**, проте, на жаль, **єдиний спосіб** — спосіб політичної боротьби. І це значно ефективніше за дрібні укуси. Розрубати цей гордіїв вузол, на ділі забезпечити захист прав людини в Україні можна тільки одним способом: прихід до влади нових людей, котрі не входили до середовища так званого партгоспактиву.

Зміна економічних відносин у суспільстві має обов'язково завершитися зміною політичної надбудови.

Для здійснення цієї програми треба створити нову, скажімо, революційно-демократичну партію, назва якої вірно відображатиме як кінцеву мету, так і спосіб її досягнення. При цьому слово «революційна» аж ніяк не означає ніякого насильства, а лише те, що усунення загрузлих у корупції чиновників спричинить істинно революційні перетворення в країні. Мало того, саме для того, щоб запобігти громадянській війні в Україні, й потрібна зміна влади.

Потребу створення нової партії диктує ще й те, що об'єднання всіх демократичних і національно-демократичних сил, яке сьогодні таке важливе, практично може відбутися тільки через «низи».

І не треба кликати людей до цієї партії, не треба навіть просити їх про якусь відкриту підтримку. А треба наполегливо пояснювати їм, хто і як їх ошукує, допомогти їм розібратися в цьому, і тоді одного разу, прийшовши до виборчих скриньок, вони вже не ошукають самі себе.

С.МИЛОСЛАВСЬКИЙ,
голова ради ПО «Антимафія».
Дніпродзержинськ.

Хроніка. Факти. Події

● Київ

У полку послів — новий «боєць»

Указом Президента України Леоніда Кучми 25 липня призначено Надзвичайного і Повноважного Посла України в Чеській Республіці. Ним став колишній тимчасовий повірений у цій державі Андрій Озадовський.

● Бєлград

Захопили? Тепер — звільніть!

Дислоковані у східнобоснійському мусульманському анклаві Жепі армійські частини здалися боснійським сербам. Блокування Жепи, що перебуває під захистом ООН, тривало 10 днів. Нині Рада Безпеки вимагає, щоб боснійські серби залишили захоплені ними мусульманські анклави, а представники ООН попрямували до Жепи, щоб евакуювати з міста поранених, старих, жінок та дітей.

● Гаага

Не за горами новий Нюрнберг

Прокуратура Міжнародного кримінального трибуналу висунула звинувачення у здійсненні військових злочинів і злочинів проти людства щодо керівників боснійських сербів Радована Караджича та Ратко Младича. Одночасно висунуто звинувачення проти 22 інших осіб, у тому числі — президента самопроголошеної республіки Сербська Країна Мілана Мартича, персоналу концтаборів на території Боснії.

● Пекін

Ядерні вибухи дедалі популярніші

Пекін вкотре підтвердив намір продовжувати випробування ядерної зброї доти, доки не буде підписано міжнародний договір про їх цілковите припинення. Делегація КНР заявила про це на перших японо-китайських консультаціях з питання про нерозповсюдження ядерної зброї, які розпочалися в Пекіні.

● Париж

Трагедія повторилася без зарину

Близько 400 чоловік — лікарів, пожежників, поліцейських — закінчили рятувальні роботи після вибуху, що стався у вівторок у годину пік на паризькій станції метро «Сен-Мішель». За останніми повідомленнями пожежної рятувальної служби, четверо людей загинуло, 14 перебувають у критичному стані, 47 дістали легкі поранення.

● Душанбе

Кордон може «порватися»

У кількох афганських провінціях безпосередньо поряд з таджикистанським кордоном збільшується кількість бойовиків таджицької опозиції. За повідомленнями військової розвідки, напроти 12-ї застави Московського, 6-ї — Калаіхунського, 1-ї та 2-ї — Хорозького прикордонних загонів уже зосереджено близько 800 таджицьких моджахедів. Є повідомлення про просування до цих дільниць сил резерву із середини Афганістану. Військовики вважають, що мета концентрації — спробувати прорвати кордон.

Як це гарно й романтично, коли вулицю освітлюють газові ліхтарі... Так вважає Манфред Штопп з міста Галле (Німеччина). Мабуть, цим і пояснюється його схильність до дивовижних освітлювальних приладів: зібрана ним колекція налічує 111 ліхтарів з усіх великих німецьких міст. Найстарішому — 1838 років.

Фото ЦЕНТРАЛЬБІЛЬД—ІТАР-ТАРС.

ЧАС ВІДБУДОВИ МОСТІВ

До офіційного візиту в Азербайджанську Республіку Президента України Леоніда Кучми

Цей візит в Азербайджанську Республіку, як повідомило управління інформації МЗС України, триватиме два дні — сьогодні і завтра. Він є важливою складовою частиною політики України, спрямованої на формування взаємовигідних партнерських відносин з цією закавказькою країною.

В сучасних умовах розвиток відносин з Азербайджаном набуває пріоритетного напрямку. Адже Азербайджанська Республіка як нафтодобувна країна з великим економічним потенціалом в майбутньому може стати важливим партнером України.

Азербайджанська сторона могла б використовувати українську територію для виходу своїх товарів та транзиту сирої нафти і нафтопродуктів до ринків Центральної та Західної Європи. Потужні нафтопереробні заводи, розгалужена мережа нафто- і газопроводів, сховищ, наявність зручних морських портів на Чорному морі, будівництво нафтотерміналу в Одесі — все це може становити інтерес для Азербайджанської Республіки. Україна могла б також запропонувати співробітництво у спільній розвідці та розробці нафтових родовищ як Каспію, так і нафтових та газових родовищ українського шельфу Чорного й Азовського морів.

Тож, взаємовигідне співробітництво в галузі економіки між нашими країнами має великий потенціал, який нині не використовується. Так, у першому півріччі зовнішньоекономічний оборот України з Азербайджаном, за даними Держмиткому України, становив 31,8 млн.доларів США. Причому експорт становив 13,8 млн.доларів, імпорт — 18 млн.доларів, що далеко не відповідає можливостям нашої країни. Тому основною метою візиту має стати поліпшення двостороннього економічного співробітництва, зміцнення договірно-правової бази, наповнення досягнутих міжурядових угод і домовленостей конкретним змістом та пошук ефективних стимулів і механізмів їх виконання.

Під час візиту передбачається підписання таких документів: спільного комюніке за результатами переговорів, міжурядових угод — про вільну торгівлю, торговоекономічне співробітництво на 1995 рік, виробничу кооперацію, повітряне сполучення, пенсійне забезпечення, а також протоколів — про консультації між МЗС України та МЗС Азербайджанської Республіки, про відкриття посольств.

СВОЇ ЛЮДИ — ЗРОЗУМІЄМО ОДНЕ ОДНОГО

Сьогодні білоруський народ відзначає День незалежності. Кореспондент «Голосу України» взяв інтерв'ю у Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Білорусь в Україні Віталія Курашика.

— Білорусь шляхом референдуму прийняла рішення про відкритий економічний простір з Росією. Як їй живеться у цьому просторі?

— Маєте на увазі рішення Білорусі про митний союз з Росією. Знаю, що в Україні воно сприйняте неоднозначно. Дехто навіть говорить, ніби ми повикидали прикордонні стовпи з Росією, «старший брат», мовляв, «проковтнув» суверенітет Білорусі тощо. По-перше, ніяких стовпів на білорусько-російському кордоні, як і на кордоні з Україною, ми не встановлювали.

Головна ідея митного союзу — зміцнювати взаємовигідні економічні відносини двох держав, сприяти утвердженню економічних реформ, спілкуванню двох народів, разом вести боротьбу зі спекулянтами зброєю, наркотиками, мафіозними кланами. Саме так, зокрема, діє і відомий Європейський митний союз.

А вести мову про конкретні акції буілорусько-російського митного союзу зарано: він ще сповна не запрацював.

— Україна і Білорусь — найближчі сусіди. Які перспективи розвитку білорусько-українських відносин і яка в цьому роль очолюваного Вами посольства, особливо ж, після підписання президентами наших держав Договору про дружбу, добросусідство та співробітництво?

— Цей Договір, безперечно, стане для наших народів новим стимулом братерського єднання і взаємодопомоги у подальшому утвердженні незалежності, економічному, соціальному й духовному поступі. Роботи тут непочатий край. Ще до підписання Договору між нашими країнами на урядовому рівні ухвалено понад 40 документів з різних питань співробітництва. У підготовці цих угод брали участь і наші, і українські дипломати. Ближчим часом нашим державам належить ухвалити нові важливі рішення, щодо україно-білоруського кордону, розширення виробничої кооперації, торгівлі, культурних зв'язків тощо.

Особливої співпраці України і Білорусі заслуговує розв'язання відомої чорнобильської проблеми. Мабуть, не всі в Україні знають, що 51 відсоток забрудненої 30-кілометрової зони — на білоруській землі. На 70 відсотків наших полів і лісів впали чорнобильські викиди. Ще й сьогодні кожний п'ятий білорус мешкає на забрудненій території. Ми просимо допомоги України в оздоровленні білоруських дітей.

Разом з українськими дипломатами та громадськими організаціями дбаємо і про посилення духовних взаємозв'язків. Нещодавно в нашій республіці з великим успіхом проходили Дні української культури. У Києві створено Товариство у зв'язках громадськості наших двох держав. Його очолив академік Є.Походня. До речі, він — білорус. Відділення Товариства вже діють і в ряді областей. У Львові вийшов перший номер газети і розпочато радіотрансляції білоруською мовою. Тисячі громадян України — ветеранів війни брали участь у визволенні Білорусі від фашистських окупантів. Нині ми з подякою вручаємо їм пам'ятні білоруські ювілейні медалі.

Попереду — багато роботи. В міру можливостей співробітники посольства прагнуть зробити все для того, щоб дружні відносини наших держав ніщо не затьмарило.

Інтерв'ю взяв Володимир ЧЕРКАС.

Із досьє «Голосу України»

Віталій Володимирович Курашик народився 1939 року в Білорусії в сім'ї селянина. Після закінчення школи працював у Горлівці — на шахті «Кочегарка». Потім був на партійній і радянській роботі у Донецькій і Кримській областях. Остання посада перед призначенням на високий дипломатичний пост — Голова Ради Міністрів Автономної Республіки Крим. Одружений. Має сина, який працює лікарем.

ОЛЄ, ТОРЕРО! АЛЕ БИКІВ ШКОДА...

Побувавши за путівкою фірми «САМ» на екзотичному острові Мальорка, ви зможете відвідати не менш екзотичне видовище: іспанську кориду.

Жовте піщане коло оточене міцним і високим червоним парканом: це і є місце безкомпромісної боротьби людини з великою сильною твариною. Жовте й червоне — кольори іспанського прапора, це і символ кориди: кров та пісок.

Отже, заплативши 20—30 доларів, можна побувати на кориді в місті Пальма-де-Мальорка; кориди проводяться тут, як правило, щонеділі. В Пальмі — давня,збудована 1929 року «Плаца де торос» (дослівно — «площа биків») — так називають в Іспанії арени, де відбувається улюблене видовище іспанців.

... Спритний помах плащем — і ріг бика проходить зовсім близько від тореадора. Трибуни: «Олє!» — «Молодець!» Розлючена, заюшена кров'ю, але ще повна сил тварина гребе пісок ногою — значить, тореро в небезпеці, зараз буде відчайдушна атака: трибуни затихають... Бик вибиває з рук тореадора плащ, і той — беззбройний; глядачі: «О-ох...» Оркестр починає награвати іспанські мотиви, тореро бере довгу шпагу, салютує мерові міста, глядачам — це настає фінал, бик має бути забитим. І від того, наскільки добре впорається з цим тореро, залежить його успіх у глядачів.

А потім глядачі беруть автографи в усміхнених тореадорів: ті забризкані кров'ю, часом із синцями, в подертому одязі, але — щасливі. Службовці прибирають арену. Забитих биків вантажать у рефрижератори. Кривава фієста скінчилася — до наступної неділі...

Можна по-різному сприймати кориду, але своє ставлення до неї найкраще визначити, хоча б раз на ній побувавши. Почніть із фірми «САМ». Її адреса: Київ, проспект 40-річчя Жовтня, 40, готель «Мир», корп. 1. Телефони: (044) 263-43-56, 263-60-02, 263-33-34, факс (044) 264-93-27.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

На знімку: «Плаца де торос» в місті Пальма-де-Мальорка.

Фото автора.

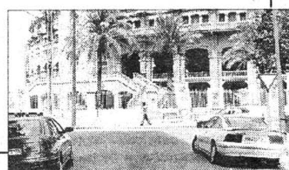

Гримаси податкової політики

Під один гребінець...

Податкова політика, аби не перекривати кисень усім підряд, мала б застосовуватися диференційовано, — вважають акціонери АТ «Промінь»

ДЛЯ АКЦІОНЕРНОГО товариства «Промінь», заснованого на базі приватизованого трудовим колективом Одеського заводу будматеріалів № 2, минулий рік завершився досить успішно: стабільний випуск продукції, що користується попитом, і 5 мільярдів карбованців прибутку. Як результат, своєчасно переховувалися всі податки й інші платежі державі, підприємство повністю розрахувалося за природний газ та електроенергію, видало пристойні дивіденди акціонерам. А сьогодні товариство раптом опинилося на межі банкрутства. Ні, воно не почало гірше працювати, його «підкосили» податки. Точніше, один з них — на землю.

Відомо, що навесні нинішнього року уряд запропонував, а Верховна Рада затвердила, аби якось «склеїти» бюджет країни, нові ставки податків. Плату за землю, зокрема, збільшено в 20 разів. Відтепер отой податок для «Променя» обчислюється сумою 6 мільярдів 286 мільйонів карбованців. Що на 500 мільйонів більше, ніж весь прибуток минулого року. Отак підприємство з прибуткового враз перетворюється на збиткове.

А справа в тому, що «Промінь», будучи порівняно невеличким підприємством, займає аж 12 гектарів землі. Вірніше, стільки за ним записано. Ще з початку століття, коли завод заснували. На окраїні одеського Пересипу, в низині під Жеваховою горою, де були суцільні плавні, виділили підприємству оту землю, сказали: освоюйте. І заводчани, крок за кроком, неугіддя освоїли. З користю для себе й для міста. А під виробничими площами, за що, власне, й мав би стягуватися податок, зайнято 5 гектарів. Решта ж розподілена так: два гектари — під гуртожитками й іншими житловими спорудами, ще стільки ж — зелені насадження, решта три гектари — просто вільні площі. Здавалося б, виходячи з отакої специфіки, податкові державні органи й мали диференційовано визначити для «Променя» суму податку. Так ні ж, там воліють усіх стригти під один гребінець: і тих, хто займає землю в центрі міста, користуючись його інфраструктурою, і тих, кого одна «прописала» в колишніх комишах, де навіть міської каналізації досі немає. І виходить так, що навіть за оті землі, на яких заводчани посадили дерева й кущі, аби давали місту кисень, їм самим отой кисень перекрили.

Адміністрація АТ «Промінь», природно, не на жарт сполошилася, звернулася з листами до районної, міської та обласної Рад народних депутатів: люди добрі, мовляв, розберіться в ситуації, захистіть. Поки розбираються, податкові органи своє гнуть. Телеграми з проханнями переглянути для «Променя» ставку податку за землю полетіли з АТ до Києва, на адресу Президента й Верховної Ради України. Бо в подібній ситуації опинилися й деякі інші землекористувачі. І, аніскільки не заперечуючи необхідність збільшення земельного податку, все-таки вважаємо: він має бути диференційованим, тобто залежати від специфіки кожного підприємства. Бо в результаті не до кінця продуманої податкової політики може з'явитися ціла низка нових банкрутів. А банкрут, як відомо, не тільки власних працівників не прогодує, а й грошей до державного бюджету не додасть. Ось і виходить, що рубаємо гілку, на якій державний бюджет тримається.

Георгій ВОРОТНЮК, Віктор МАМОНТОВ.

Одеса.

УДАР — ПО... ВЕТЕРАНАХ

ЦІКАВЕ творіння народилося у Головній державній податковій інспекції України (ГДПІУ) — й розлетілося по всіх містах та селах нашої країни. Підписаний начальником аудиту прибутків фізичних осіб, не зареєстрований у Мін'юсті (а отже, формально такий, що не має юридичної сили), лист являє собою яскравий приклад правового волюнтаризму, досить характерного, на жаль, для сучасного етапу розвитку української державності.

Лист наказує податковим інспекціям на місцях «у 1995 р. керуватися ст. 23 Закону України «Про державний бюджет України на 1994 р.» доти, доки її не буде скасовано відповідним нормативним документом». Нагадаємо, що зазначена стаття звузила у 1994 р. сферу дії статей Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», який звільняв ветеранів від сплати прибуткового податку, зборів і мита всіх видів. Ця стаття обмежила надання ветеранам пільги з прибуткового податку у межах 15 мінімумів неоподатковуваних прибутків за кожен повний місяць. У Законі України «Про Державний бюджет України на 1995 р.» такої норми немає: народні депутати, очевидно, усвідомлювали, що в переддень святкування 50-річчя завершення другої світової війни це викликало б скандал.

У ГДПІУ перечекали, поки закінчаться ювілейні торжества, і зробили хід конем: запитали Секретаріат Верховної Ради про правомочність використання ст. 20 у 1995 році. Відповідь була така: положення ст. 23 можуть бути скасовані Законом України «Про Державний бюджет України на 1995 рік», а оскільки цього не сталося, то ст. 23 треба керуватися не тільки у 1995 р., а до її скасування.

У даному ж разі в листі, який розглядається, ГДПІУ із задоволенням процитувала коментар Секретаріату ВР, який не має права, як відомо, давати офіційні роз'яснення щодо застосування норм діючого законодавства, і прикрилася ним, немов щитом.

Найцікавіше те, що ГДПІУ зовсім не єдина інстанція, яка грубо зневажає права тих, хто в першу чергу заслужив право на соціальний захист. Пункт 5 Інструкції про порядок обчислення й сплати страхових внесків підприємствами, закладами, організаціями, громадянами у Пенсійний фонд України, а також обліку надходження й витрачання його коштів, затвердженої постановою правління Пенсійного фонду України 9.09.1994 р. за номерами 217, 427 встановив такі тарифи обов'язкових внесків у фонд: для працюючих громадян — 1% від оплати праці, для громадян, які займаються підприємницькою діяльністю, засновано на особистій власності й виключно на їхній праці, — 9% суми доходу... І в даному разі вже орган, який спеціально вповноважений контролювати правильність застосування чинного законодавства, — Мін'юст — порушує Закон «Про статус...», котрий звільнив інвалідів війни від податків, зборів і мита всіх видів, незалежно від того, працюють вони чи ні, а якщо так — то і в яких структурах.

Навряд чи Україна стане справді правовою державою, поки виконавчі структури, які, як ніхто інший, мають дотримуватися законів, так безцеремонно їх зневажають.

Марк БЕЙГЕЛЬЗІМЕР, кандидат економічних наук.

Фото Зеновія КОВАЛЯ.

Арифметика благодійності

Міжнародний фонд «Відродження» прийняв рішення терміново виділити 50 000 доларів на подолання екологічної катастрофи у Харкові. Кошти повинні піти на закупівлю двох апаратів для штучної вентиляції легенів дітей до 14 років. Апарати закуплять у Швейцарії. Далі Фонд буде змушений сплатити мито (5 тисяч доларів), а потім і податок на добавлену вартість — ще 10 тисяч доларів. Отака арифметика благодійності.

Приватизація: плюси і мінуси

Для «Буратіно» і «Червоної шапочки» казкове життя скінчилося

У ЖИТОМИРІ зареєстровано близько 120 підприємств громадського харчування, більш як десять з них мають статус державних комунальних підприємств. До тих, де можна порівняно недорого і смачно поїсти, належить кафе «Українські страви». Директор Тетяна Коляденко розповідає, що падіння платоспроможності населення найкраще видно обідньої пори: черг немає, далеко не всі беруть повний набір страв — хто обходиться другою стравою, хто бере до борщу тільки гарнір. А плата за оренду приміщення й енергію зростає.

— Уже провадять оцінку вартості кафе. Якщо пустять з молотка, залишимося без роботи, — прогнозує Т.Коляденко.

Бояться приватизації і в державно-комунальному підприємстві «Дієтичне», куди вже з'являлося немало потенційних покупців. Прицінювалися, чи вийде казино або щось подібне, бо кафе — в самому центрі. Закриють нові господарі єдиний дієтичний заклад у Житомирі на ремонт, а робітники стануть зайвими.

Працівники громадського харчування міста недарма так бояться можливих аукціонів. Коли відбувався перший з них, ціни на кафе «Червона шапочка» й «Буратіно» підскочили до таких висот, що житомирці ахнули. А колективи цих закладів ще довго перебували в підвішеному стані, бо покупець так і не зміг внести потрібної суми — переоцінив свої можливості. Після того, як кафе повторно були продані на аукціоні, гірко зітхнули його організатори: цього разу ціни були до смішного низькі, і це надовго відбило бажання влаштовувати аукціони.

Відтоді минуло понад рік. Колишнє «Буратіно» досі зачинено на ремонт. Директор Юрій Тарнавський так оцінює ситуацію:

— Після аукціону змушені були погашати борги «Буратіно». З'ясувалося, що ми купили кота в мішку, бо не одержали навіть документації на силову проводку та інженерні комунікації. В підвалі стояла вода. Довелося все переробляти. А старі кадри мені не потрібні, бо чого можна досягти з тими, хто довів цей заклад до такого стану? Кафе назвали «Атріум», плануємо широку культурну програму. Гадаю, що Житомиру потрібне місце, де не сором було б приймати іноземні делегації, тому наші роботи субсидують різні фірми.

Колишнє «Буратіно» під новою назвою і в новій ролі, схоже, невдовзі відчинить двері. А як з колишньою «Червоною шапочкою», яка належить тепер товариству з обмеженою відповідальністю «Роксолана»? Директор кафе Людмила Долгих визнає, що «Роксолана» буде доступна не всім. Обід тут удвічі дорожчий, ніж у «Дієтичному». А причини того, чому зволікають з ремонтом колишньої «Червоної шапочки», ті самі. Поки що тільки випікають тістечка та продають на розлив пиво, а зал досі зачинений...

Обласне управління захисту прав споживачів у травні перевірило 15 закладів і у всіх виявило факти обрахування відвідувачів і реалізацію товарів та напоїв низької якості. Наступна перевірка показала, що з десяти підприємств обраховували відвідувачів у восьми. У результаті діяльність деяких кафе було тимчасово припинено, а на сімох працівників накладено адміністягнення на загальну суму 6 мільйонів карбованців. Та таких суворих заходів управління вдається постійно, але потяг до ризику живучий. Як бачимо, до справжніх змін у сфері громадського харчування ще далеко...

Житомир.

Олексій КАВУН.

Медицина

Полюбіть себе. І негайно

Уроки здоров'я і краси лікаря-косметолога Оксани Вовк

І. Косметика для... малюків

Якщо про здоров'я дітей ми дбаємо з пелюшок, то про їх красу замислюємося, коли вони починають... женихатися. І даремно, адже здоров'я і краса — поняття невід'ємне. Сьогодні ми поговоримо про лікувальну косметику для малюків. Київське багатопрофільне науково-виробниче фармацевтичне підприємство «СЕБ-Фармація» пропонує справжню колекцію таких засобів від фірми ЛЕК.

До неї входять: шампунь, піна для ванни, спеціальні масло і пудра, універсальний ромашковий крем. Їх легко вирізнити з-поміж іншої косметики, бо яскраву упаковку прикрашає фірмовий знак і обов'язкова назва: «Бібісан».

Універсальний ромашковий крем, створений на екстракті ромашки та інших поживних речовин, захистить ніжну шкіру дитини від запальних процесів, утримуватиме необхідну вологість і зробить її ще ніжнішою.

Пудра не допустить, щоб на найчутливіших частинах ніжного тільця дитини з'явилися зопрілості.

Масло очищає шкіру і легко знімає лушпиннячко, яке неодмінно з'явиться на голівці з ніжним волоссячком, і живитиме шкіру вітамінами А, Є, Ф. Ваша дитина не відчуває при цьому жодного дискомфорту.

Шампунь не завдасть вам клопоту, коли купатимете дитину, бо він зовсім не «щипучий». Крім того, корисний: виготовлений з екстракту трав.

Піна для ванночки з екстрактом ромашки — це вже майже розкіш (цілком доступна), але скільки задоволення матиме ваш малюк! Якщо хочете, щоб ваші діти були і здорові, і красиві, придбайте колекцію дитячої лікувальної косметики. Ви вб'єте відразу двох «зайців»: сприятимете міцному здоров'ю вашого малюка і привчатимете його до краси.

Придбати все необхідне можна в аптеках «СЕБ-Фармації» у Києві: 252001, вул.Хрещатик,2. Тел.: 228-41-22, 229-01-96, 229-24-34; 252021, Кловський узвіз, 13-А. Тел.: 291-48-50. Для оптових покупців: Тел.291-49-48, факс: 293-06-29.

ЛЮДИ ЗІ СВІТУ СВОБОДИ

Лише на етнічних засадах націю не сконсолідуєш. І держави не збудуєш

НА ШОСТОМУ році мого депутатства, в середині квітня нинішнього року, я вперше поїхав на американський континент. Це було службове відрядження, пов'язане з тим, що у Бібліотеці Конгресу США відкрився відділ України (не без допомоги працівників служби інформаційного забезпечення нашої Верховної Ради). У США установи, яка б виконувала функції Міністерства культури, немає. Центром, який займається усіма культурологічними питаннями держави, є Бібліотека Конгресу. Її керівника так і називають — Бібліотекар Конгресу США (з великої літери).

Так-от, відкриття у цій Бібліотеці відділу України — важлива, я б сказав — історична подія. Ви ж знаєте, скільки пліток, домислів і недостовірної інформації поширювалося і ще й зараз поширюється про Україну! Як правило, за кордоном домінують російські засоби інформації, вони формують думку про увесь колишній соцтабір, а особливо недружелюбно трактують нашу, українську політику. Тому прорив у простір достовірної інформації про нашу державу, яку ми тепер даватимемо самі, переоцінити важко.

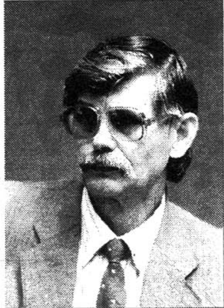

Треба сказати, що технічні можливості їхні — фантастичні. За короткий час американці заклали в комп'ютери всі законодавчі акти, які прийняла Верховна Рада України від 1990 року — закони, постанови, декларації, акти, звернення, до того ж — у перекладі англійською мовою. Перекладені також найважливіші постанови Кабінету міністрів і Укази президентів України. Зібрано інформацію (звичайно, ту, яка їх цікавить) про історію, географічне розташування, природні ресурси, характеристики економічного потенціалу України. Тепер люди, які цікавляться цим питанням, не будуть питати: «Україна — це де?» Мій земляк з Івано-Франківської області, працівник Бібліотеки Богдан Ясінський, хвилювався, що зібрав усі можливі мапи України, аби можна було адекватно передавати географічні назви не в перекладі з російської, а з української мови.

А ще систематично складається аналіз політичної ситуації в Україні, збираються відомості про політичні партії, громадські організації та їхніх лідерів, дані про фракції і групи у Верховній Раді, про окремих депутатів. Я був неабияк подивований, коли за три хвилини комп'ютер «продиктував» обширну інформацію про мене. Мої статті, виступи, книжки (там вони, виявляється, проанотовані), мої виступи на пленарних засіданнях сесії Верховної Ради, до якої фракції я належу, моя біографія — усе там є. Буквально перед нашою поїздкою у Верховній Раді проходили баталії про визнання депутатських повноважень Левка Лук'яненка. З цього конкретного питання є інформація: хто виступав, що говорив, як вирішувалося питання. В нашій групі був представник фракції комуністів Андрій Снігач, який очолює тимчасову мандатну комісію щодо визнання повноважень народних депутатів і якого комуністи використали як знаряддя, аби завалити Лук'яненка — такот, йому, А.Снігачу, також миттю віддрукували з дисплея його потуги у цій неблаговидній ролі.

Мене було запрошено до поїздки як одного з розробників Закону «Про бібліотеки і бібліотечну справу», згідно з яким Верховна Рада також утворила парламентську національну бібліотеку України. Американці хочуть налагодити якнайтісніші зв'язки з нами на рівні взаємного інформування: ми їм — про Україну, вони нам — про Сполучені Штати. В нашу групу з п'яти чоловік входили два депутати і три спеціалісти зі служби інформації. Нам створили широкі можливості для знайомства з різними структурами влади в їхній державі, розповідали і показували, як працює парламент, палата Конгресу і палата Сенату. Сенат — це палата представників — по двоє депутатів від кожного штату, незалежно від кількості населення, яке тут проживає. П'ятдесят штатів — сто сенаторів. Конгресменів обирають на виборчих округах з приблизно однаковою кількістю виборців (як і в нас). Сенаторів обирають на шість років, конгресменів на два. Оскільки в цьому році Конгрес сформувався переважно з членів Республіканської партії, вони дуже поспішали, аби у перші сто днів внести конструктивну програму розвитку, яка має засвідчити недаремність їхнього приходу до влади. Ось тут і наступає момент співпраці, співвідношення між Конгресом і Сенатом. Як затвердити розроблену програму? Як провести під неї відповідні закони? Як відбуваються дискусії і суперечки між двома палатами? Хто і як впливає на остаточне рішення? Це, знаєте, сидячи у Києві, вивчити за публікаціями майже неможливо. Побачити все це в натурі — то була велика школа. А потім, як одна палата й інша співпрацюють з президентом? Як вони об'єднуються в якихось питаннях для того, аби прийняти чи, навпаки, відхилити проект президента? Для мене, наприклад, саме поняття лобізму має дещо негативний відтінок, бо він у нас, як правило, застосовується тоді, коли депутати намагаються щось вирвати для свого виборчого округу, галузі чи якогось підприємства (часто приватного бізнесу). У них це зовсім інше: є закон про лобізм, і вважається, що кожен парламентарій, який працює у відповідній комісії, має зобов'язання опікуватися певним колом проблем. Там депутат може працювати не в одній, як у нас, а в багатьох комісіях, відповідно до тієї проблематики, яка його цікавить. Яких голосних лобістів у нашій Верховній Раді мають колгоспи! Адже голови колгоспів у нас найчастіше і стають депутатами. Натомість майже нікому обстоювати інтереси культури, хоча саме установи культури та їхні працівники є тією основною базою, яка бере найактивнішу участь у передвиборній кампанії. То чому ж ми не ставимо своїм обранцям вимоги щодо захисту працівників культури і самої культури? Досі депутатській Комісії з питань культури і духовності, якою мені доручено керувати в нинішньому складі Верховної Ради України, не вдалося, незважаючи на неодноразові зусилля, провести одне просте законодавче положення, яке допомогло б культурі вижити, — воно зводиться до окремої статті в Законі «Про податки» такого змісту: «Частина прибутку від підприємницької діяльності установ культури, яка використовується для потреб розвитку культури, не оподатковується». Чому б нам, працівникам культури, не доручити депутатові свого виборчого округу проголосувати за це положення? (Замість того, щоб писати розпачливі листи в нашу Комісію, яка самотужки безсила щось зробити). Мої колеги з фінансово-економічних комісій кажуть: таке положення не можна запроваджувати, бо тоді заклади культури торгуватимуть горілкою, не платячи податку. Може, хтось і буде, але в такому разі треба відразу уточнити, що мається на увазі саме культурницька діяльність.

У США поняття національний — державний — федеральний майже тотожні. У мене було уявлення, що їхній національний уряд, себто федеральний або загальнодержавний, не може диктувати своєї волі парламентам штатів, що штати мають широкий простір для самоурядування. Звичайно, мають. Але вони мають менше можливостей маніпулювати й обходити закони, аніж наші органи місцевого самоврядування. Бо тут чітко встановлено, що має робити уряд штату, а що — федеральний. Уряд штату не може проявляти сваволі ні в економічних, ні в культурних, ні в політичних питаннях, як то подекуди є в нас, коли місцевий князьок вважає, що може проводити референдуми із загальнодержавних питань, запроваджувати свої системи освіти, якусь іншу державну мову, свою символіку, може бюджет по-своєму формувати, незважаючи на загальнодержавні принципи і норми. Сподіваюся, що прийнятий «Конституційний Договір між Верховною Радою та Президентом України» покладе цьому край. Сполучені Штати Америки хоч і федеративна держава, але держава централізована попри все. Для того, щоб показати нам, як виглядають ці принципи на практиці, нас ознайомили не лише з роботою вашингтонської адміністрації, але і двох штатів — Вірджинія і Небраска. Небраска — сільськогосподарський регіон, колишні американські прерії, які ще в минулому столітті були дикими і які освоювали наші краяни.

У Лінкольні, центральному місті штату Небраска, у великодню неділю я потрапив до Української греко-католицької церкви святого Миколая. Коло церкви проводилися забави дітей з писанками — то був куточок України. Під час богослужіння — дивлюся, якийсь молодий чоловік не зводить з мене очей, усміхається, здається, не може дочекатися, коли закінчиться св.Літургія. Хто ж це в такій далечині хоче до мене признатися? Як тільки ми вийшли з церкви, він кинувся мені на шию і каже: «Так то ж Михайло Косів, наш депутат!» Виявляється, що це таки справді мої виборці з села Верхня Білка Пустомитівського району на Львівщині, родина Романа Лиса, яка виїхала сюди три роки тому й залишилася.

У Лінкольні, де б ми не були, нас запрошували до себе наші земляки. І коли ми погоджувалися на такі зустрічі, сходилося багато людей — і були там і плачі, і спогади, і розпитування. Вони тужать за Україною і кажуть: «Скажіть там усім, нехай сюди ніхто не їде. Добивайтеся того, аби було нормальне життя у вас і щоб ніхто більше не потребував покидати Україну». В їхніх хатах усе завішане вишиваними рушниками, застелене килимами, подушками, веретами, заставлене українською керамікою. А які там великодні писанки! Ніколи б не подумав, що їх розфарбовано в Америці. Це так, ніби в нас на коломийському, косівському чи сорочинському ярмарках. Вони цим живуть — пам'яттю про Україну.

Америка у цьому відношенні — країна несподіваних відкриттів. У Вашингтоні ми познайомилися з Наталкою Гавдяк, ірландкою за походженням, яка є українською патріоткою в найвищому розумінні цього поняття — такою поборницею України й української мови, що їх навіть серед етнічних українців важко знайти. Пані Наталя працює на високій посаді в Бібліотеці Конгресу США. Коли ми зайшли до неї в кабінет (це була чергова запланована тема нашого знайомства з парламентом США), на великій шкільній дошці за її робочим столом кольоровими крейдами було намальовано тризуб, синьо-жовтий прапор і напис: «Вітаємо гостей з України». Сама господиня кабінету сиділа за столом у вишиваній українській блузці — розмова відразу почалася про Україну. Українкою її виховала чоловікова мама. В них, ірландців, суворіші звичаї у стосунках між членами сім'ї — і між поколіннями, і між свекрухою та невісткою. Я уявив собі, як українська жінка прикипіла серцем до ірландської дівчини, своєї невістки, оточила її материнською опікою, ласкою, увагою, навчала нашої мови, пісень... Панове, уявіть собі, що це ж в Америці, а не в Україні...

Окрім службової роботи, мене в США цікавило кілька проблем. Насамперед: що являє собою американське суспільство? Чи існує таке поняття, як американська нація? Адже ж в Сполучених Штатах ви зустрінете людей усіх рас, усіх континентів. Здається, немає такого етносу на землі, представники якого не жили б в Америці. Навіть у тихому провінційному Лінкольні — біля 200 церков. Назви їх якісь такі, про які я навіть ніколи не чув і не знав, що такі існують на світі. Суцільний расовий, етнічний, релігійний конгломерат! То чи існує американська нація? Це питання я часто ставив провідним політикам і вченим. Всі вони відразу відповідали: «Так, американська нація існує, всі ми, хоч і різні, все ж американці». «То що ж лежить в основі вашої нації, що вас усіх об'єднує?» — було наступне запитання. Як правило, на перший план висувалися соціальні категорії. Мені говорили: ми держава найбільшої демократії у світі, ми суспільство свободи. Ви бачили статую Свободи — це символ Америки. Людина в нас має повну свободу вияву своїх потенціальних можливостей.

Але ж цього, вважав я, замало, мусять бути якісь консолідуючі ідеї. Професор Робінсон, заступник Бібліотекаря Бібліотеки Конгресу США, розповідав мені, що в них — спільна двохсотлітня історія, американці брали участь у спільних війнах, вони всебічно проаналізували і переваги свого суспільства, і його вади, а тому зрозуміли, що треба триматися разом, разом виборювати права для кожної окремої людини. Він розповідав також, що в їхній моделі економіки, і взагалі в усьому суспільному житті, цінується насамперед доцільність, уміння, професійна здатність виконувати ту чи іншу роботу, що вони позбулися такого явища, як расова нетерпимість, яка роздирала їхнє суспільство в минулих десятиліттях. І справді, тепер у них немає расового несприйняття. Я бачив темношкірих представників серед членів парламенту (парламентів штатів), на посадах в різних урядах, вони займають високі пости в Бібліотеці Конгресу.

Професор розповідав, що в основі єдності американської нації лежить однакова освіта й виховання, які дає школа. Звісно, різні типи шкіл мають свої особливості, немає єдиної суворо регламентованої програми, але певний набір навчальних програм є обов'язковий для всіх. Це створює відповідний тип освітнього рівня. І потім він сказав мені те, що мене вразило особливо. Він сказав: «У нас в основі єдиної нації і національної культури лежить одна мова. Хоч ми й

(Закінчення на 7-й стор.).

ЛЮДИ ЗІ СВІТУ СВОБОДИ

(Початок на 6-й стор.).

такі різні люди, але всі говоримо англійською мовою». Для мене, людини, яка все життя займається проблемою виживання української мови в Україні, було найважливішим почути з уст американця підтвердження своїх власних переконань.

Я почав уточнювати й розвивати з ним цю тему. Кажу: «А що ви, країна найвищої демократії, будете робити, якщо, наприклад, іспаномовне населення Америки (а іспанці, як відомо, одними з перших заселяли й освоювали цей край і в багатьох штатах іспанська мова вживається дуже широко) скаже, що вони хочуть запровадити другу державну мову — іспанську?» Він довго вагався, що відповісти. Потім сказав: «Ну, так, ми будемо сприяти, щоб була можливість вияву, щоб вони могли вживати свою мову». Але я вперто, і ви розумієте чому, вимагав від нього однозначної відповіді: «Якщо треба було б у вашому парламенті прийняти закон, що в Сполучених Штатах Америки вводиться друга державна мова — що в такому разі сталося б з вашою державною?» Він тяжко зітхнув і сказав, що, мабуть, був би хаос, бо після того, як громадяни одного етнічного походження доб'ються запровадження своєї мови як другої державної, то, напевно, вони не будуть останніми. І єдності американського суспільства (не кажу вже «нації») буде завдано непоправної шкоди.

ОТ ЩО слід зрозуміти нам, українцям! До тих пір, поки українська мова не стане єдиною справді державною мовою в всіх регіонах України, у всіх сферах суспільного життя, про нашу консолідацію і єдність зусиль годі й думати. А без елементарної консолідації (не кажу про духовну єдність — де вже нам до того) плекати надії, що ми скоро впораємося з економічними проблемами, марна справа. Деякі посткомуністичні держави колишнього «соцтабору» пройдуть процес ринкової і структурної переорієнтації виробництва й забезпечать своїм співвітчизникам нормальні людські умови життя в добробуті (і матеріальному, і культурному) швидше від нас — власне, завдяки моральним вартостям своїх громадян.

Серед американців панує атмосфера дивовижного патріотизму, якесь навіть сентиментальне ставлення до своєї держави, її символів. Це вражає на кожному кроці. Візьміть звичайне кафе при автотрасі. На ньому обов'язково побачите державний американський прапор. Можуть бути й інші — прапор даної місцевості, спортивний, якоїсь фірми, але оцей — державний, на найвищій щоглі, велетенський. Американець виїжджає на ранчо і вивішує державний прапор. Може ще й заспівати гімн, а то й просалютувати при тому з рушниці. Це гордість за свою державу,за приналежність до цієї держави. І тут немає значення, до якого етносу ти належиш.

Звісно, Америка — країна емігрантів. В Україні живе автохтонний український народ. Це його земля, його територія, його історія, його культура, мова, які віками плекалися тут, на цій землі. І нищилися чужинцями також. Разом з нами на цій землі живуть представники інших національностей. Ніколи не виникало в мене бажання, аби вони забували свої пракорені, своє походження, свою національну самобутність. Та ми всі є громадянами України, себто українцями. Знаю чимало етнічних росіян, євреїв, які є українцями, українськими інтелігентами, російського чи єврейського походження. З часом це явище ставатиме масовим. Іншого виходу немає. І якщо хтось каже, що в незалежній Українській державі «національна ідея не спрацювала», то це суцільне непорозуміння. По-перше, ніхто ще в цій державі «національну ідею» не сформулював і, тим паче, не намагався реалізувати, а по-друге, нехай би хтось назвав мені хоч один приклад у світовій історії, коли держава була побудована не на грунті національних ідей. Немає таких держав і не може бути. (Різні імперії до уваги, звісно, братися не можуть). Просто багато народів у світі, побудувавши свої держави на національних ідеалах, уже давно про це забули. А ми запізнилися, либонь, чи не на ціле століття, то тепер борсаємося.

І ще одне із загальних американських вражень, чого нам варто було б повчитися. Демократія у Сполучених Штатах перебуває під суворою опікою закону. Це не анархія і вседозволеність, як у нас, а толерантність до іншого. От, скажімо, у парку за Білим домом з одного боку височить пам'ятник Вашингтону, з іншого — Лінкольну. Пам'ятник Вашингтону на пагорбі — це чотирикутна височенна, понад 160-метрова споруда, стовп, який закінчується чотирикутним спадистим дахом. Дах цей покритий платиною, що є найприкметнішою рисою пам'ятника, бо платина, як відомо, дорогий метал. Кругом площадка, обставлена прапорами Америки. А так — це просто-напросто стовп. Недалеко, на другому боці парку, також на пагорбі — будиночок-пантеон, відкритий з фронту, з колонами, там на кріслі з мармуру сидить мармуровий Лінкольн. Зображення — майже фотографічне. І не лише обличчя, портрет, постать, а й одяг, взуття — все вирізьблене в натурі. І нікому навіть на думку не спаде казати: чекайте, чекайте, що ж це за різнобої стилю — Вашингтону ви ось такий, цілком умовний, символічний пам'ятник побудували (це лишень одне стремління ввись), а Лінкольну — зовсім з іншого (майже побутового) світу! Ні. Так собі автори пам'ятників уявили, люди їх підтримали, і ніхто не сперечається: чому так, чому не інакше. Тому що це свобода, свобода вияву людини і пошанування цієї свободи. Оця найвища міра самовияву людини в усьому та скрізь і характеризує їх як людей вільного суспільства, вільного світу. Це люди, над якими справді може стояти статуя Свободи. Бо це люди зі світу свободи. Це зовсім інші люди, аніж ми. Бо ми виходимо з чотиристолітньої неволі, пригнічення наших духовних, християнських, мовних цінностей, з притупленою історичною пам'яттю, тотального і систематичного плюндрування людської душі. Вони ж уже двісті років, як від усього цього почали відходити. І відійшли сьогодні остаточно, хоч це зовсім не означає, що в Америці немає проблем з духовністю.

Коли я завидував там чомусь, то не тому, що вони заможню живуть, на ті зарплати вони працюють тяжко, там кожна робота ціниться, але ціниться, власне, робота, а не те, що хтось прийшов, аби засвідчити свою присутність на місці праці. Мене вражав духовний стан, душевна налаштованість їхнього суспільства на ідеал свободи.

Михайло КОСІВ,
народний депутат України.

Чи будемо мати те, що мали?

ЧИ ПОМІТИЛИ ви, шановні читачі, що в нас зникає, стирається із суспільної свідомості шанобливе ставлення до праці як до одного з найважливіших критеріїв оцінки людини, джерела поваги до неї з боку суспільства. Зміни, що відбулися у житті протягом останнього часу, скоригували систему його цінностей. Критерієм оцінки людини здебільшого стає кількість грошей, якими вона володіє, а основною ознакою тих грошей — відсутність запаху... Принцип «від кожного за здібностями — кожному по праці», як і в цілому соціалістичний шлях, з високих трибун проголошено помилковим, безперспективним і навіть шкідливим. З тих самих трибун повідомили про новий шлях — шлях реформ... Щоправда, спочатку — з «прискоренням», а далі вже — «для виходу з кризи»... У свідомість людей непомітно «вживляється» нова ідеологічна настанова: той, хто має багато грошей, — «реформатор», а той, хто їх мало має, — гальмо на шляху реформ! Ось так гальмом на шляху реформ стала переважна більшість працездатних громадян України, особливо — безробітні, у яких мало грошей (що недивно) і які хочуть отримувати їх у кількості, пропорційній до їхнього бажання працювати (що закономірно).

Результати аналізу зайнятості свідчать про те, що в сучасних економічних умовах стрімко посилюється напруженість на ринку праці України, передусім за рахунок зростання частки молодих безробітних. За оцінкою експертів, питома вага молодих людей серед безробітних сягнула позначки 50 відсотків. Аргументи щодо шалених прибутків безробітної молоді за рахунок активної її «комерціалізації» останнім часом дедалі менше знаходять підтвердження соціологів і працівників служб зайнятості. Відплив молоді з усіх сфер народного господарства до сфери нерегламентованої діяльності все ж залишається відчутним. За деякими оцінками, загальна чисельність працездатного населення України, які долучилися до такого виду діяльності, перевищує 7 мільйонів чоловік. Чисельність молодих людей, які віддають перевагу діяльності в цій сфері економіки, визначити досить важко (практично неможливо), але тенденція до зростання фіксується досить чітко.

За наявними оцінками, більш як мільйон молодих людей віддає перевагу скуповуванню й перепродажу товарів, валюти, бізнес-туризму, рекету, проституції тощо. Стрімкий розвиток цієї сфери «діяльності» не тільки зменшує питому вагу юнаків і дівчат у народному господарстві, а й руйнує основи трудового потенціалу країни (за рахунок знецінення робочої сили), призводить до зниження мотивації продуктивної праці, сприяє загостренню криміногенної ситуації, істотно впливає на ціннісні орієнтації юного покоління. Наслідки процесу, що відбувається, вже досить відчутні, але значно більшою мірою його наслідки будуть відчутні протягом наступних 5—25 років.

У структурі безробітної молоді найбільша питома вага (70 відсотків) належить віковій групі від 21 до 28 років. До речі, саме на цю вікову категорію не поширюються додаткові гарантії працевлаштування відповідно до Закону «Про зайнятість населення». Три чверті молодих безробітних цього віку — жінки. Аналітики прогнозують подальше зростання безробіття серед молодих людей. За розрахунками науковців Національного інституту стратегічних досліджень, величина прихованого безробіття в різних галузях матеріальної сфери економіки України досягла третини від кількості працівників. Зростає і кількість офіційно зареєстрованих безробітних. Протягом 1994 року з питань працевлаштування до служб зайнятості звернулося майже на 20 відсотків більше працездатних людей, ніж попереднього року...

Значно ускладнюється процес первинного працевлаштування молоді (проблема першого робочого місця). Особливої гостроти набуває ця проблема у зв'язку із працевлаштуванням молодих людей після закінчення навчального закладу. Саме за рахунок юнаків і дівчат, які закінчили навчальні заклади, значною мірою зростає напруженість на ринку праці. Кожний третій безробітний віком до 21 року — випускник професійно-технічного училища. Кожний п'ятий безробітний 21—28-річного віку — випускник вузу. Невтішною є статистика, що відображає динаміку процесу працевлаштування випускників навчальних закладів. Якщо 1991 року було влаштовано 74 відсотки молодих людей, котрі звернулися по допомогу до центрів зайнятості, то 1992-го — 64 відсотки, а 1993 року — лише 55. Тенденція скорочення обсягів працевлаштування випускників навчальних закладів збереглася 1994 року. Поряд з цим лише 14 відсотків випускників загальноосвітніх шкіл, професійних, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів державна служба зайнятості направляє на перепідготовку і перенавчання. Зазначимо, що у країнах з ринковою економікою цей відсоток досягає 60— 70.

Процес зростання кількості незайнятої молоді зумовлюється цілим комплексом економічних та соціально-психологічних чинників. Серед них: відсутність з боку державних органів дій, що сприяють мотивації до продуктивної праці; недосконалість практики оплати праці на державних підприємствах і в бюджетних організаціях; недоліки податкової політики держави, що сприяє розвитку нерегламентованої діяльності, тіньової економіки; істотні складнощі, що відчуває держава в боротьбі з організованою та іншими видами злочинності. Найближчим часом відбуватиметься не тільки скорочення прийому молоді на навчання, а й знизиться потреба її у навчанні.

Безперечно, проблема молодіжного безробіття — комплексна. У відриві від суспільних проблем розв'язати її неможливо. Що може стати віссю перетворень? Можливо, принцип «від кожного за здібностями — кожному по праці»?

І поки архітектори реформ моделюють можливі шляхи її руху, розмірковують над об'єднавчою ідеєю, люди крокують власними шляхами, а об'єднавчою (якось так склалося) обрали ідею виживання. І кожен виживає по-своєму: декотрі — завдяки власній праці, а декотрі — завдяки тому, що виживає тих, хто виживає... Молодь — особлива частина того нашого суспільства, що стало на шлях виживання. Допоможемо їй. Може, тоді заживемо?..

Володимир ЧЕРЕПКОВ,
народний депутат України, заступник голови Комісії з питань молоді, спорту і туризму.

НЕВЖЕ СПРАВДІ НАХАБНІСТЬ — ЦЕ ДРУГЕ ЩАСТЯ

Головному редакторові газети «Голос України» панові Сергію ПРАВДЕНКУ

Вельмишановний пане Головний редакторе!

Маю частковий список підприємств, що були вивезені з України з початком другої світової війни. Коли німців вигнали з України, цих заводів і фабрик не повернули в Україну. Вони були збудовані руками українського народу і становили його власність. Керівництво Російської імперії вивезло це національне багатство з України без волі нашого народу, тобто пограбувавши Україну. Державному керівництву незалежної України необхідно б поставити питання про компенсацію за це добро, рівно ж як і за науковий потенціал України та працю наших фахівців, що були насильно вивезені з України і працювали на розбудову російського економічного потенціалу. Необхідно врахувати вартість вивезеного з України потенціалу у будь-яких економічних перетрактаціях з Московщиною, в тому числі й у переговорах про нафту й газ.

Позаяк я знаю і з історії дипломатії, і з власного досвіду, як поводять себе московити на переговорах, і не маю щодо цього жодних ілюзій, то вважаю за необхідне супроводити згаданий список невеликим дописом наступного змісту.

У Московщині є приповідка: «Наглость — второе счастье». Ця приповідка яскраво віддзеркалює характер теперішнього керівництва Московщини. Ось кілька прикладів.

Коли розпався Радянський Союз, тоді відкрилась його спадщина. Спадкоємцями СРСР є всі колишні так звані союзні республіки.

І Україна проголосила себе спадкоємницею всього багатства, що було на її території.

Стаття 4, ч.1 закону «Про економічну самостійність Української РСР» від 3 серпня 1990 року проголошує:

«Основу економічної самостійності Української РСР утворює власність її народу на національне багатство. Власністю народу України є земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси, що знаходяться в межах території Української РСР, природні ресурси її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, весь економічний, науковий і технічний потенціал, розташований на території республіки».

Україна є спадкоємницею багатства колишнього СРСР у тій частці, яку становила Україна у складі СРСР.

Уряд В.Фокіна, який аж ніяк не страждав надмірністю українського патріотизму, визнав частку України у загальній спадщині в розмірі 16,37 відсотка. Українські громадяни мусили змиритися з тим, наче українська промисловість, транспорт, зв'язок, військово-промисловий комплекс, велике сільськогосподарське виробництво, науковий потенціал і праця мільйонів рабів архіпелагу ГУЛАГу — усе це, разом узяте, становить лишень 16,37% від загального добра колишнього СРСР. Але так чи сяк була офіційно встановлена частка України у добрі колишнього СРСР, яку визнала й влада Російської Федерації.

Московське керівництво замість визнати цю надто скромну частку в загальній спадщині і повернути її Україні почало вивозити коштовності за кордон, утаємничувати інформацію про закордонні активи й пасиви, відмовилося передати Україні її частку золотого й алмазного фондів, її частку закордонного майна. Коли мова зайшла про поділ військово-морських сил СРСР, то цілком природно було б частку України вираховувати зі всіх флотів, прибережних і острівних інфраструктур, навчальних і науково-дослідних центрів, а не тільки з Чорноморського флоту, бо Україна брала участь у створенні Чорноморського, Балтійського, Північного, Тихоокеанського, Каспійського — всіх флотів з усіма компонентами цього виду збройних сил.

Російське керівництво зухвало й нахабно в дусі згаданої приповідки відкинуло цей справедливий підхід і почало домагатися поділу одного лишень Чорноморського флоту.

УПРОДОВЖ всього періоду окупації України Росія вивозила з України культурні й історичні коштовності і привласнювала їх. Коли їй вказують, що місце шапці Мономаха — Київ, а не Москва, що шабля Б.Хмельницького — не є військовий трофей і має зберігатися в столиці України, то це сприймають так, немов би у них забирають ложку з рота. Народ, в якого не виробилося поняття права й індивідуальної приватної власності, народ, у якого впродовж століть усе було цареве й Богове, а не людське, цей народ плодить правителів, що грабунок зробили державною політикою.

Куди десятиріччями йшов дашавський і шебелинський газ, чи не в Московщину? Як можна скинути з рахунку 340 років колоніального грабування української землі, плодів праці українського народу та працю мільйонів вивезених з України до Росії на каторжну роботу і смерть наших людей? Німці покаялися за злочини нацизму супроти людства. Вони визнали свою національну вину. Це визнання означає, що гітлеризм — це зигзаг у хронологічному розвитку німецької нації, він є виняток, прорив атавістичного дикунства на поверхню цивілізованої європейської нації. Нація визнає факт цього прориву, шкодує й кається. І європейські народи розуміють, що німці не повторять злочин гітлеризму.

У випадку ж з Московщиною зовсім інше: немає визнання своєї вини і каяття за геноцид і винищення цілих народів, немає каяття за терор і винищення десятків мільйонів безвинних людей. У неї немає усвідомлення своєї вини. І це страшно. Геноцид чеченської нації, що керівництво Московщини коїть тепер на очах всього світу, в її поняттях — не злочин. Отже, після Чечні він може повторитися в іншому місці. Що це, як не сатанинський виплід предковічного пекельного зла?! Цивілізовані народи, що мають європейське християнське поняття права і справедливості, задля власного порядку мусять покласти йому край. Співіснувати з ним поруч не вдається. Він не хоче (і в силу своєї природи не може!) існувати поруч. Він прагне захопити ваше місце, щоб на ньому (і на вас зверху) сісти. Йому свого завжди-завжди мало. Він думає, що ваше — це також його. Ні, не також, а в першу чергу його. Його мозок так сконструйований, що він думає тільки так. І коли ви кажете про співіснування як існування поруч, воно ці ж самі слова розуміє, як його існування над вами. В його свідомості — не право, а царська воля, не справедливість, а сила. І тільки цей аргумент він розуміє. Наше прагнення будувати з ним рівноправні і справедливі відносини — це нескорінима українська наївність. Вона в нас так же глибоко вкорінена, як у московита вкорінена жага вдертися у ваш дім і безпардонно в ньому господарювати. І того тільки нарощування сили спроможне врятувати нас від їхнього нахабства і безнастанного намагання залізти до нашого українського дому.

Закінчую допис під звуки радіовипуску міжнародних новин. Російське радіо каже:

— російська авіація і артилерія сьогодні продовжували бомбардування і обстріл чеченських позицій...

У Будьонновську російські війська почали штурм лікарні, яку захопили чеченські терористи, без наказу зверху, з власної ініціативи...

За кілька хвилин після цього «Останкіно» передає репортаж з наради «великої сімки» в Галіфаксі. На питання кореспондента Єльцину, чи наказ штурмувати лікарню надійшов до Будьонновська з Галіфакса, Єльцин відповів, що він перед вилітом до Канади узгодив це з міністром внутрішніх справ. Московські телекореспонденти хотіли виправдати Єльцина, але цей нахаба навіть не вважає за потрібне зменшувати свою участь у злочині. Більше того, безсовісно називаючи оборонну війну чеченців супроти наступу зовнішнього агресора бандитизмом, він нахабно закликає інші держави собі на допомогу.

Наступне повідомлення «Останкіно»: Президент Росії Єльцин збирається виступити з новою ініціативою у справі мирного вирішення боснійської проблеми... Отак: у себе один стандарт, для закордону — інший, на закордон — підтримка різних мирних ініціатив, для себе — хай згинуть усі чеченці, хай згинуть сотні тисяч своїх солдатів, аби Чечня (та її нафта) залишилася під владою Москви! З бігом часу, за годину передає наше УТН: Президент України Кучма засудив терористичну акцію чеченців, що захопили лікарню в Будьонновську (до речі, з офіцерами, що воювали проти Чечні) і висунули політичні вимоги.

Ось так: Україна, яка після 340 років колоніального рабства нарешті стала незалежною державою, вустами свого Президента солідаризується не з народом, що змушений застосовувати зброю для захисту своєї незалежності супроти зовнішнього агресора, солідаризується не з народом, що був і є природним союзником України в боротьбі за свою державність, а з імперіалістом, з учорашнім своїм катом і сьогоднішнім катом Чечні!!!

А чеченці — який сміливий народ! Як любить він свою батьківщину і ненавидить непрошених зайд! Ось де шляхетне гасло «Краще згинути в бою, аніж жити в неволі!» не порожній звук, а справжня дійсність!

Така величезна Російська імперія, а вони не злякалися!

Єльцин думав розчавити Чечню за два тижні, а війна вже триває півроку!

Увесь світ думав, що російська військова машина — це надпотужна сила, що спроможна одним махом цілу Європу захопити, а вона виявилася громіздкою розгвинченою колимагою, не здібною провадити сучасну війну і навіть близько зрівнятися з операцією Заходу проти Іраку в Кувейті; уявляли російських солдат як дисциплінованих виконавців волі своїх командирів, а вони виявилися скопищем пияків і безпринципних аморальних убивць.

Поступово своєю величезною масою Московщина накриває маленьку Чечню, але ця маленька країна виявляється могутнім ферментом, що роз'єднує Російську імперію і кидає промінь надії на інших уярмлених народів.

Борітеся — поборете.
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая! — сказав Шевченко. А я скажу: як жаль, що він не дозволяє поїхати до вас, славні лицарі свободи. Колись у мордовському концтаборі любив фантазувати мій чеченський друг Аса Ізоїв: узяти кріс з оптичним прицілом...

Хай здійсниться справедливість або хай не живу!

Ба, не той вік... А жаль!

Дорогий друже Аса Ізоїв, не автомат — лишень перо можу тримати в старих руках. Писатиму й молитимусь за тебе і волю славної Чечні. Я не один. І ти, і ми, співці і борці Свободи, візьмемо верх. І зверху буде наше!

Левко ЛУК'ЯНЕНКО,
народний депутат України.

Евакуація майна з України упродовж червня 1941 р.

Постановою ЦК ВКП(б) та РНК СРСР від 27 червня «О порядке вывоза и размещения людских контингентов и ценного имущества» було започатковано вивезення з України на Схід 550 великих підприємств з 30 галузей промисловості, Академія наук з інститутами, майно сотень колгоспів та МТС. Виїхали 3,5 млн.жителів України.

І. Розміщення українських фабрик та заводів на Сході

1. Київська взуттєва ф-ка № 8 — м.Семипалатинськ
2. Київська валяльна ф-ка — м.Уральськ
3. Херсонська швейна ф-ка — м.Кустанай
4. Полтавська прядильна ф-ка — м.Семипалатинськ
5. Харківська швейна ф-ка — м.Семипалатинськ
6. Сталінська швейна ф-ка — м.Семипалатинськ
7. Харківський шкірзавод — м.Петропавлівськ
8. Хутрова ф-ка м.Харкова — м.Павлодар
9. Кременчуцька шорна ф-ка — м.Алма-Ата
10. Харківська панчішна ф-ка — м.Чимкент
11. Харківська зеркальна ф-ка — м.Чимкент
12. Харківська (№№ 1, 2, 3) трикот. ф-ка — м. Фрунзе
13. Одеський шкірзавод №№ 1, 2 — м.Фрунзе
14. Київська швейна ф-ка — м.Златоуст

У грудні 1941 р. з України вивезли 20 об'єктів легкої промисловості, які розмістили в Росії, Середній Азії. Виїхали робітники фабрик.

II. Евакуйовані підприємства з України

На заводах Уралу працювало 10-15 % всіх промислових працівників республіки. У промислових містах Уралу почали діяти українські заводи.

1. Київський з-д «Укркабель» — м.Свердловськ
2. Дніпропетровський з-д ім.Петровського — м.Магнітогорськ
3. Дніпровський ім.Дзержинського — м.Магнітогорськ
4. «Запоріжсталь» — м.Магнітогорськ
5. Криворізький з-д «Комуніст» — м.Ниж.Тагіл
6. Харківський з-д ім.Комінтерну — м.Ниж.Тагіл
7. Маріупольський ім.Ілліча — м.Ниж.Тагіл
8. Одеський верстатобудівний — м.Стерлітамак (Башкирія)
9. Харківський електромеханічний вивезений до 5 міст Росії — (Ульяновськ Чебоксари, Свердловськ, Кемерово, Уфа).
10. Нікопольський південнотрубний — м.Первоуральськ, Свердл.обл.
11. Дніпропетровський трубопрокатний — м.Первоуральськ, Свердл.обл.
12. Нижньодніпровський трубопрокатний — м.Первоуральськ, Свердл.обл.
13. Маріупольський трубопрокатний — м.Первоуральськ, Свердл.обл.
14. Дніпропетровський машбуд — м.Орськ

III. Майно колгоспів України та МТС

Станом на 20 жовтня 1941 р. до Росії відправлено 158 тис. коней, 1080,7 тис.голів великої рогатої худоби, 1768,5 тис. овець, 168,9 тис. свиней.

За межі України вивезли 20302 трактори (з 72280 напередодні війни). Мали вивезти 50 тис., але вдалося лише 20302, а решту залишили чи знищили (за липень 1941 — листопад 1942 р.).

Джерела: Советская Украина в годы ВОВ 1941—1945 в трех тт. — К., 1985. — Т.1. — С.251—291. ; В книзі є посилання на архівні джерела Міноборони та Партархіву.

Демократичний погляд на російську мову та Українську державу

З ДАВАЛОСЯ б, навіщо знову піднімати цю тему? З огляду на нинішні економічні реалії, сьогодні начебто й не до мови. Та проблема ця існує незалежно від того, говорять про неї вголос чи ні. Як правило, прихильників мовного рівноправ'я зараховують до «прокомуністичних» і «шовіністичних» елементів. А в даній публікації мовну проблему в Україні розглянуто в контексті демократичних (не плутати з націонал-демократичними!) поглядів, які панують у Західній Європі. Отій, до якої Україна так прагне і до думок і звичаїв якої має звикати...

Проблема російської мови в Україні давно вже стала каменем спотикання для політиків. Саме вона поділила Верховну Раду на дві майже рівні частини. Восени минулого року 152 депутати підписали депутатський запит Президентові, де нагадали йому про його передвиборну обіцянку виступити з ініціативою про надання російській мові статусу офіційної. У лютому поточного року 170 інших народних депутатів опублікували лист до Президента з проханням «бути твердим, розважним і мудрим», і, звичайно, як то випливає з духу всього листа, не робити жодних кроків до урівнювання російської мови у правах з українською.

Коли зважити, що російська мова і українська — то «два сапога — пара», відмінність між якими лише в тому, що один — «лівий», а другий — «правий», то такий «мовний» розкол Верховної Ради стає не зовсім зрозумілим. Та ж нардепи легко одне одного розуміють, ніхто з них ще не зажадав послуг перекладача. Чудово розуміють одне одного і всі мешканці України, попри те, що одні з них «розмовляють», інші «балакають», а треті «разговаривают».

Може, й справді ця проблема й шеляга не варта? Але чому ж тоді депутати такі непримиренні і не можуть «поступитися принципами»? Либонь, уся річ у тому, що за проблемою юридичної рівності цих двох мов приховано багато серйозніших підстав для суперечностей.

Держава як «священна корова»

Аналізуючи численні виступи у пресі народних депутатів, прихильників пріоритетного україномовлення (приміром, «Без мови немає народу. Без народу немає держави» — «Голос України» від 16.09.1994 р.), вивчаючи їхнього листа до Президента, а також друковані виступи їхніх однодумців (наприклад, «Заява», «Тільки національна ідея об'єднує нас усіх!», «Чи потрібна Україні українізація?» — «Шлях перемоги» від 17.09.1994, книга В. Иванишина «Нация. Державность. Национализм» тощо), неважко зрозуміти стрижень цього світогляду. Так, державу ці люди розуміють подвійно. Перший пласт, якщо можна так висловитись, їхнього «державного» мислення назвемо умовно поетично-містичним. Для них держава, тобто «держава», — то синонім батьківщини, землі-матінки, з якої «гріх сміятися». «Держава» за такого підходу уявляється чимось піднесеним, святим, таємничим і незрозумілим, як Бог. Вони вірять у «державу», сприймаючи її чуттєво-містично, і висловити таке світосприймання можна лише словами, які мовив мені одного разу мій друг, людина глибоко релігійна. «Вірую, бо це безглуздо!» — сказав він, і я його зрозумів і ніколи не намагався похитнути його віру своїм атеїстичним всероз'їдним критиканством.

Другий пласт мислення 170 парламентських «більшовиків» (від слова «більше») та їхніх однодумців можна назвати прагматичним, або ленінським. Якщо Ленін послуговувався держапаратом для придушення одного класу (тобто групи людей, за визначенням самого Леніна) іншим, «прогресивнішим» (або, скоріше, агресивнішим?), то прихильники священної держави, попри свої поетично-містичні уявлення про державу, точнісінько так само намагаються використати силу державної влади для нав'язування суспільству, кожному його громадянинові своїх особистих поглядів і уявлень. Завдяки їх стараниям і стараниям їхніх попередників і прихильників у вищих органах державної влади, всі вищі навчальні заклади у наказному, тобто примусовому, порядку переводять у режим викладання українською мовою. Тим самим способом забезпечують винятково україномовне радіо- і телемовлення, видання підручників, державне діловодство.

Так само, як і діяльність відомих більшовиків-ленінців (хочу вибачитися за ці неприємні для багатьох людей паралелі, але подібність тут безперечна), діяльність прихильників пріоритетної україномовності спирається на свою теорію (ідею), на моністичний (тобто єдино правильний) погляд на суспільство та історію. Згідно з цією «теорією» помста російськомовному населенню України за політику русифікації, що проводилася в минулому, здається цілком логічною і природною. Помста ця полягає в насильницькій українізації, у тому, щоб позбавити кожного російськомовного громадянина права на одержання інформації і вищої освіти (у перспективі й середньої) рідною мовою, відсунути його від громадських посад шляхом встановлення бар'єра у вигляді обов'язкового знання «державної» мови.

Уся ця теорія тримається на поділі громадян України на «корінних» (автохтонів) та «некорінних» (прибульців). У біблійній термінології це звучить як «чисті» і «нечисті». Тож «некорінним» всіляко вказують, що вони тут гості, пасинки (у листі до Президента написа-

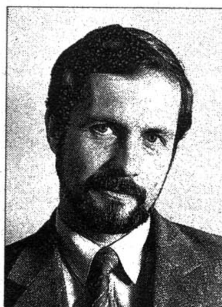

но так: «Не можна висувати вимоги до народу, який прийняв тебе як брата. Віримо, ...так гадає і більшість росіян, яких по-материнському прийняла земля України»), що їх тут лише терплять, що їх тільки «прийняли», а отже, мається на увазі, що можуть і позбавити цієї милості, тобто «не прийняти» — вказати на двері, прогнати.

Філософія нерівності тут очевидна. А потрібна вона лише з однією метою — обґрунтувати привілеї для однієї частини населення («корінних») за рахунок ущемлення прав іншої частини («некорінних»). Щоб уникнути звинувачення у пересмикуванні фактів, хочу тут уточнити, що в листі нардепів Президентові немає термінів «корінний» народ і «некорінний», у різноманітних варіантах їх використовують інші теоретики українського націоналізму. (Подивіться, приміром, «Як історик Корнілов сам себе відшмагав» «Голос України» від 4.02.1995 р.).

Гадаємо, тепер зрозуміло, чому українська мова зі звичайного засобу спілкування перетворилася на «принципове питання», адже вона, либонь, відіграє роль єдиного критерію, за яким можна відрізнити «своїх» від «чужих».

Держава як просте «му-у»

Та що ж таке держава у прозаїчно-утилітарному її розумінні? Держава — то кілька десятків тисяч чиновників, в тому числі нардепів, міністрів і Президента вкупі з його апаратом, яких утримують громадяни — платники податків у складчину, «скидаючись» шляхом податкових відрахувань, з простою метою: щоб оті «народні слуги» до ладу виконували доручену їм роботу. А робота ця полягає у наданні кількох видів послуг платникам податків. Це послуги щодо забезпечення захисту від зовнішнього нападу (Міноборони), послуги щодо охорони життя, честі, гідності й майна (МВС, прокуратура), послуги щодо організації сучасної охорони здоров'я і освіти, транспорту і зв'язку. Кожна виборча кампанія, отже, є не що інше, як звільнення тих «слуг», які погано працюють, і набір нових.

Держава — то така сама організація громадян, як кооператив, акціонерне товариство чи «клуб за інтересами», тільки більша за розмірами. У цьому розумінні «священний» державний суверенітет і незалежність являють собою лише обов'язки «слуг народу» служити інтересам власних платників податків, а не інтересам платників податків інших «кооперативів», на зразок Канади чи Австралійського Союзу.

Демократія, справедливість, рівність, якщо їх спустити з небес поетично-містичного розуміння на нашу грішну землю, полягає в тому, щоб кожна група платників податків (що різняться між собою за ознаками статі, віку, національності, мови, віросповідання, майнового стану, походження тощо) одержувала від держави (від найнятих через вибори «слуг народу») рівно стільки послуг і такої якості, скільки й за які вони заплатили через податкову систему, і ні на йоту менше. Отже, запит 152 нардепів «меншовиків» (від слова «менше») до Президента є не що інше, як нагадування державі про вимогу «російськомовних» платників податків виконати ту роботу, за яку вже давно заплачено. Адже саме вони щодня оплачують своєю працею мало не половину держбюджету, а отже, і таку саму у пропорційному відношенні частку народної освіти і всього державного документообігу. Але «слуги» вперто підсовують «замовникам» послуги не тієї якості, якої потрібно в даному разі, а іншої — такої, що випливає з теорії та уявлень частини «слуг народу» про «справедливу відплату» за недавню русифікацію. Виходить цікавий парадокс: «музику» намагаються замовляти ті, кому платять, тим часом як скрізь і завжди «музику» замовляє той, хто платить. А платить у нас за все платник податків і тому він вимагає від держави повернути своє, те, що йому належить, поблажливих подачок деяких «слуг народу» він не потребує.

Як бачимо, в сучасній державі немає ні зернини «божественної» таїни. За нормального, прозаїчного погляду на неї вмить щезає надуманий поділ громадян на «корінних» і «некорінних», стосовно держави всі громадяни — платники податків абсолютно рівні, як щезає і земля-матінка, котра когось «прийняла», а когось «не прийняла». Адже в буквальному розумінні земля не має свідомості, і тому їй байдужісінько, хто по ній ходить і яких пісень співає чи не співає взагалі. У даному разі маємо приклад приписування землі особистих почуттів і думок деяких людей з метою надання їм більшої переконливості.

Стій: приватне життя!

Поетично-державне розуміння держави являє собою осередок тоталітаризму. «Державники» не помічають природних меж державного регулювання, тобто меж компетенції і повноважень держслужбовців, в тому числі й тих, що заміщають вакантні посади шляхом процедури виборів. А тим часом приватне життя платників податків, їхні природні й невід'ємні права є тим кордоном, тією межею, тією «вотчиною», вторгатися до якої нікому, хай і найбільш високопоставленому, держслужбовцеві права не надано. У сучасній, демократичній державі кожний громадянин — платник податків є її співвласником і, як належить господареві, сам вирішує, як йому жити, скільки дітей мати, якої мови їх навчати, які книги читати і скільки солі сипати до супу чи борщу. Він не терпить, коли стосовно нього, за його ж власні гроші, група держслужбовців починає проводити певну «державну» політику, котра позбавляє його природного і невід'ємного права обирати рішення власних проблем, свого майбутнього.

Він сам здатний вирішити, до якої національності чи релігії себе зарахувати, як і те, чи мати йому одне громадянство чи п'ять, або ж взагалі бути особою без громадянства, одержувати інформацію російською, українською чи то англійською мовами.

Уся сутність демократії й сучасного розуміння державності полягає в обмеженні державної влади, у підпорядкуванні її суспільству, яке складається з вільних громадян — платників податків. Приватне (особисте) життя недоторканне. У цьому афоризмі полягає весь гуманізм. Для будь-якого держчиновника, хоч би яку високу посаду він обіймав і хоч би які значки мав на лацкані свого піджака, вхід до приватного життя платника податків заборонений. Кожний «слуга народу» має знати своє місце і межі своїх повноважень.

Кожний громадянин, кожна група громадян оплачує через податки лише частину державних послуг, лише певну частку, і тому заяви типу «держава наша, а не ваша» — то все одно, якби кілька членів житловобудівельного кооперативу висунули претензії на володіння усім багатоповерховим будинком, оплативши лише частину його вартості. Право власності, як відомо, також має свої межі і вихід поза них ще з часів римського права кваліфікується як протиправне зазіхання на частку власності інших співвласників.

Демократія і ринок — то не хаос, не первісне право сильного, це чітке визначення прав і обов'язків кожного, їх розмежування і чіткий облік.

Епілог

На закінчення хочемо вибачитися перед тими народними депутатами і читачами, почуття яких я вразили своїм критично-прозаїчним виступом. Що робити, але рано чи пізно, а доводиться дізнаватися про те, що зовсім не лелека нас приносить на цей світ...

Іван ШАПОВАЛОВ,
платник податків;
Володимир АЛЕКСЄЄВ,
народний депутат України.

Стоп! Далі тупик

МИНУЛО три з половиною роки відтоді, як Україна стала самостійною державою. За цей час економіка нашої країни опинилася в ситуації, що її ніхто не передбачав. Спад виробництва призвів до безробіття й різкого зниження життєвого рівня населення. Багато вчених-економістів у різних публікаціях аналізували становище, що склалося, висуваючи ті чи ті причини руйнування економіки. Хочу проаналізувати катастрофічний стан справ в одній з найважливіших інфраструктур — на транспорті,— від якої значною мірою залежить економічне становище країни, з'ясувати причини загального розвалу економіки.

САМА доля подарувала нашій країні вигідне географічне положення. Маючи виходи до моря й багато портів, що не замерзають, а також сухопутні кордони з Молдовою, Румунією, Угорщиною, Словаччиною, Польщею, Білоруссю, Росією, ми просто зобов'язані бути перенасичені транзитними вантажопотоками що з імпорту, що з експорту.

Цьому могли б сприяти 3 потужних морських пароплавства, які мали понад 600 кораблів, ремонтні бази, 19 портів, потужні залізничні вузли й підходи до них. Те ж саме можна сказати і про залізничний, авіаційний і автомобільний транспорт — вони були достатньо забезпечені технічною базою.

Проте жоден із наших скоро змінюваних урядів не виявив державного підходу до транспортної системи, не скористався з вигідного географічного положення, наявних технічних потужностей, особливо морського й залізничного транспорту, не зумів організувати роботу всіх учасників транспортного процесу таким чином, щоб приймання вантажів залізницями України і перероблення їх в українських портах були безперешкодні й економічно вигідні як для України, так і для інших країн, тобто щоб утримати свій ринок.

По розпаді СРСР такі системи управління, як Міністерство шляхів сполучення, Міністерство морського флоту залишилися в Росії. А в Україні жодної управлінської дійової структури не було створено, немає її й досі.

Внаслідок ліквідації координованого керівництва взаємодією морського і залізничного транспорту, що існував колись, у пунктах стикування залізничних станцій і морських портів накопичувалося часом до 8000 вагонів з експортними вантажами, які чекали на прийняття портами для навантаження на судна. Це призводило і призводить до збільшення термінів доправляння вантажів, невиконання укладених угод, ще й на проміжних станціях ці вагони просто грабували, а товар втрачав якість.

За єдиний вихід із такого стану Міністерство транспорту і Укрзалізниця вважали видання наказів щодо заборони приймати вагони з вантажами з країн СНД й від підприємств України. Це призвело до того, що обсяги транзитних перевезень вантажів залізницями поменшали, як і перероблення вантажів у портах, природно, знизилися й доходи залізниць.

Для виправлення фінансового становища Укрзалізниця і порти ухвалюють «мудре рішення» про збільшення плати з вантажовідправників за понадпланові завантажені вагони, при цьому вантажовідправникові свідомо нав'язують занижений план. Порти, у свою чергу, створюючи різноманітні комерційні структури, збільшують ціну перероблення тонни вантажу.

А справжня причина зниження доходів через зменшення перероблення вантажів у портах полягає в тому, що більшість українських морських суден було за мовчазної згоди Міністерства транспорту передано зарубіжним компаніям, а вони не зацікавлені у вивезенні вантажів з українських портів.

Політика обмеження приймання і перероблення вантажів із країн СНД і, як наслідок, підвищення тарифів, мали місце в 1992-94 роках. У результаті обсяг перевезень транзитних вантажів в Україні зменшився на 50%, бо країни СНД за ці роки знайшли вигідніші економічні шляхи перевезень експортно-імпортних вантажів.

Отже, перша причина — **відсутність державної політики в управлінні роботою транспорту.**

Історія розвитку транспорту в нас і за кордоном показує, що держава завжди розуміла важливість транспорту в економіці країни і підтримувала його у фінансовому відношенні.

А нині наш транспорт переведено на самоокупність, тобто позбавлено дотацій від держави. А задля виживання транспорту регулярно зростають ціни на квитки і вони вже перевищили можливості громадян платити.

Таким шляхом розв'язати проблеми транспорту неможливо.

Отже, друга причина: **транспорт, а особливо залізничний, має бути дотаційним, а держава має суворо контролювати ціни на перевезення вантажів і пасажирів.**

На підтвердження сказаного наведу кілька прикладів, які характеризують нинішній стан видів транспорту.

Понад 20 % загальної довжини залізниць експлуатовані з порушенням термінів капітального ремонту. Заміни потребують 11 мільйонів дерев'яних шпал, понад 10 тисяч стрілкових переводів.

1410 штучних споруд — дефектні, 1193 км земляного полотна мають деформації. Через дефектність інженерних споруд на дорогах уведено обмеження швидкості руху потягів на шляху загальною довжиною 66 км — це 123 мости, в тому числі з меншими швидкостями слід проїжджати 21 мостом.

Для збереження в робочому стані головних напрямків залізниць доводиться розбирати шляхи на другорядних ділянках, збудованих іще за царя. Так, 1994 року розібрано 364 кілометри шляхів!

Нині понад 70 тисяч несправних вантажних вагонів, 2000 локомотивів простоюють через відсутність запасних частин. Через брак справних дизель- і

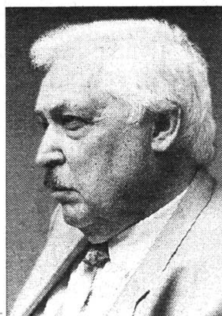

електропотягів перевезення пасажирів у приміському сполученні задоволено лише на 70 %. Парк пасажирських вагонів не оновлюють,як наслідок — аварії і запізнення пасажирських і приміських потягів стали нормою.

Серед рішень уряду щодо залізничного транспорту була постанова Кабінету міністрів № 703 від 11 жовтня 1994 року "Про організацію виробництва пасажирських вагонів". Ним передбачено опанування на Крюківському вагонобудівному заводі серійного виробництва пасажирських вагонів: шістдесяти 1996 року, двісті — 1997-го і по п'ятсот у 1998-му і наступні роки. Проте через відсутність фінансування програма вагонобудування нині під загрозою зриву.

Щороку потрібно робити капітальний ремонт 2465 і деповський ремонт 7250 пасажирських вагонів. Підлягають новому формуванню і капітальному ремонтові 3835, деповському — 2632 колісні пари.

НАВЕДЕНІ приклади підкріплюють мої висновки щодо причин розвалу залізничного транспорту — відсутність державного підходу до розвитку залізничного транспорту, а також відсутність надійної структури управління транспортом у цілому.

Сам факт, що у створеному поспіхом, недосконалому як структурно, так і за компетентністю апарату, Міністерстві транспорту України майже рік не призначали міністра — вельми промовистий.

Укрзалізниця повільно перебудовує свою діяльність відповідно до вимог Закону України «Про транспорт».

Стан справ на морському транспорті ще тривожніший. Ми були і маємо й надалі бути великою морською державою, проте Україна може втратити свій флот, якщо державні структури не візьмуть під контроль будівництво, ремонт і управління трьома морськими пароплавствами.

ВІДСУТНІСТЬ будь-якої політики з боку держави призвела до того, що, як уже зазначалося, більшість суден віддано до іноземного управління, тим самим зруйновано загальну систему фінансового контролю за надходженням і витрачанням коштів, а також за вчасністю вивезення вантажів з українських портів.

Будівництво нових суден і їх ремонт здійснюють здебільшого на закордонних верф'ях і заводах, а це означає, що ми свідомо інвестуємо іноземні компанії в той час, коли суднобудівні й судноремонтні заводи Одеси, Миколаєва і Херсона залишаються без наших замовлень.

Відсутність державного контролю призвела до численних зловживань з боку службових осіб пароплавств. Так, керівництво компанії «Бласко» підписало контракт на ремонт і модернізацію у Німеччині теплохода «Білорусь» загальною вартістю проекту 102,6 млн доларів США за ринкової вартості судна після ремонту і модернізації... 25 млн доларів. Мало того, кредитну угоду з цього проекту підписано на умові передання додатково чотирьох найкращих наших пасажирських суден під іноземне управління з повним віднесенням доходу на погашення кредиту з даного проекту до 2003 року.

Таких кричущих прикладів безліч.

Усе це спричинило великий борг «Бласко» іноземним фірмам, внаслідок чого заарештовано наші судна в іноземних портах. Україна втрачає багато мільйонів доларів, ринок і робочі місця.

В Азовському пароплавстві становище не краще. Знову ж таки відсутність контролю з боку держави, тобто Міністерства транспорту, призвела до того, що 75 % флоту викуплено орендарями з участю іноземних фірм за мізерну ціну. І це пароплавство не працює на Україну, бо іноземні фірми не зацікавлені у вивезенні вантажів з українських портів. Відомо, що українська державна авіакомпанія «Авіалінії України» є правонаступницею Українського об'єднання цивільної авіації «Авіалінії України».

Така реорганізація авіаційного транспорту провадилася, як і на інших видах транспорту, без розробленої програми, економічного обгрунтування й будь-якого контролю з боку держави, що й тут призвело до численних фінансових зловживань, про що свідчить доповідна записка Генерального прокурора, направлена уряду й Президенту. Взяти хоча б один приклад. З 1992 року в Перу на користь цієї держави без відома уряду України працює три літаки ТУ-134 Харківського авіазагону. Літаки було передано в оренду малому підприємству керівництвом Харківського авіазагону, а орган, який має контролювати це, тобто Міністерство транспорту України, спокійно, як це було й на морському транспорті, мовчить. За ці роки підприємство не отримує від Перу орендної плати. Попередні розрахунки свідчать, що тільки за 1994 рік борг Перу становить мільйон доларів США. На жаль, такі випадки не поодинокі.

Внаслідок такої «мудрої» реорганізації, за наявності достатньої кількості технічно справних літаків і наземних споруд, які давали змогу задовольняти потреби в авіаперевезеннях не менше як до 2000 року, для більшості населення України цей транспорт став великою розкішшю через відсутність рейсів і велику вартість квитків.

І НАРЕШТІ, про автомобільний транспорт. Кількість виконаних рейсів у місцевому сполученні скоротилася удвічі проти 1992 р., а в приміському — втричі. Це відбувається через те, що парк справних автобусів скоротився на 30 %. За весь 1994 рік за рахунок місцевих бюджетів було куплено лише 246 автобусів, а до 1990 року щорічно купували по 4600 автобусів. Середній термін експлуатації автобусів збільшився з 5 до 6 років. У результаті кожен четвертий автобус належить списати. На лінію не виходить до 60 % від наявних автобусів.

Такий стан автомобільного транспорту спричиняє незадоволення й справедливі нарікання населення.

Неважко зрозуміти, що й тут причини ті ж самі — відсутність чіткого управління й державного підходу.

У наведеному аналізі чітко простежується, що реформування на транспорті, як і в усій економіці, провадилося без єдиного економічно обгрунтованого плану й державної відповідальності перед суспільством за долю однієї з найважливіших інфраструктур держави.

У порядку контролю за виконанням Закону «Про транспорт» Комісія Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку розглянула становище, яке склалося на транспорті України, і зробила висновок, що курс, розпочатий 1991 року урядом, веде в глухий кут, бо ця політика призвела до розвалу транспорту. Комісія запропонувала урядові розглянути питання про розроблення державної програми відновлення й подальшого розвитку транспорту, насамперед залізничного, який відіграє головну роль в перевезеннях народногосподарських вантажів і пасажирів.

Урядові також запропоновано ввести більш гнучку і більш дійову структуру управління всіма видами транспорту, що захистила б державні інтереси України, й тим впливала не лише на економічні, а й на політичні зв'язки України з іншими державами.

Нами також запропоновано розробити й внести на розгляд Верховної Ради України проект закону України «Про залізничний транспорт» й інші законодавчі акти, які визначили б статус залізниць й їхню взаємодію з усіма міністерствами й відомствами.

Комісія внесла на розгляд уряду й Верховної Ради низку питань, які торкаються податкової й цінової політики. Подальше зволікання з розв'язанням стосовних транспорту питань стане непоправним. Невже чекатимемо, коли вдарить грім?

Історія не подарує такого ставлення до транспорту, яке спостерігаємо останні чотири роки з боку часто змінюваних урядів України.

Олександр КОЖУШКО,
голова Комісії Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту й зв'язку.

ПРАВОСУДДЯ ЧИ ПРАВО НА СВАВОЛЮ?

12 КВІТНЯ 1995 року міністр юстиції України В. Онопенко звернувся до Верховної Ради України з аналітичною запискою про стан правосуддя в Україні.

У документі стверджувалося, що за збільшення порівняно з 80-ми роками чисельності суддів районних (міських) судів майже вдвічі і зростання витрат у 3—4 рази на їх утримання стан правосуддя в Україні катастрофічно погіршився внаслідок того, що фактично було ліквідовано в ході судової реформи систему стримувань і противаг судовій владі з боку законодавчої і виконавчої влад. Суд для громадян став менш доступний, збільшилася кількість скарг, що надходять до Мінюсту, здебільшого на судову тяганину. Органи виконавчої і законодавчої влад позбавлені можливості реагувати на порушення суддями елементарних вимог законів і моралі. Незалежність судової влади перетворилася на ділі на незалежність суддів від закону.

Стурбований такою ситуацією, міністр юстиції фактично пропонував Верховній Раді переглянути підходи до судової реформи, схвалені парламентом 26 квітня 1992 року.

4 травня Верховний суд України відреагував на подання міністра юстиції листом голови Верховного суду В. Бойка Верховній Раді України. У листі стверджувалося, що міністр подав перекручені статистичні дані. А загалом оцінки Мінюсту кваліфіковано як необгрунтовані, а мета міністра — впливати на правосуддя адміністративно-командними методами.

1 червня в газеті «Урядовий кур'єр» опубліковано проект нової редакції Концепції судово-правової реформи в Україні, ініційований міністром В. Онопенком. Головні моменти Концепції: формування кваліфікаційних комісій суддів за участю органів юстиції і під їхнім керівництвом, кадрове забезпечення діяльності судів Міністерства юстиції.

Саме проти цього категорично заперечував Верховний суд України. 29 червня в цьому самому «Урядовому кур'єрі» перший заступник голови Верховного суду України В. Стефанюк полемізує з авторами нової Концепції судово-правової реформи. Особливу увагу В. Стефанюк, природно, приділив питанню незалежності судової влади від двох влад і Мінюсту зокрема. З посиланням на документи Ради Європи стверджується, що справжнє правосуддя тільки там, де добір кадрів, питання дисциплінарної відповідальності суддів тощо розв'язують судді фактично корпоративно, тобто без будь-якого впливу зовні.

Залишаю міністрові юстиції і голові Верховного суду самостійно з'ясувати, чи коректні цифри, наведені сторонами в суперечці. Не намагатимуся вклинитися в їхню дискусію з юридичними аргументами. Тут я вочевидь поступаюсь їм щодо кваліфікації при тому ще, що й у парламенті я працюю в Комісії з питань бюджету, а не в одній із правових комісій. Згоден з низкою контраргументів Верховного суду. Справді, у здійсненні правосуддя є об'єктивні труднощі. Недостатнє матеріальне забезпечення, масовими стали випадки нез'явлень на судові засідання підсудних, потерпілих, свідків, адвокатів тощо.

Можливо, мета — незалежність суду — того й варта, якби був ідеальний механізм добору кадрів. Але такого механізму немає і ніколи не буде. Отже, якісь захисні заходи проти самоізоляції судової корпорації суспільство має виробити.

І ВСЕ Ж ТАКИ ставимо собі за мету вступити в суперечку на боці міністра юстиції. Цілком підтримую його тези про відсутність стримувань і противаг судовій гілці влади. Фактично непідзвітні народові і законові судді перетворилися на касту недоторканних.

За мою п'ятирічну депутатську практику було чимало випадків, що давали мені підстави стати на бік В. Онопенка. Я пошлюся лише на два через їхню типовість.

Мешканець міста Краматорська А. Курінний 23 жовтня 1992 року подав до міського суду позов про визнання незаконним його звільнення з роботи (завод «Енергомашспецсталь»). Минуло два роки і вісім місяців.

Справу, зрештою, досі не розглянуто. За цей час змінилося двоє суддів. 26 серпня 1993 року Донецький обласний суд своєю ухвалою скасував рішення міського суду, який відмовив А. Курінному в задоволенні позову, і доручив переглянути справу в новому складі суду. Відтоді суддя А. Боровський 25 разів (!) призначав справу до слухання. 8 разів не з'являвся на засідання сам, 5 разів не з'являлися на засідання інші судді (справу мав слухати суд у складі трьох суддів), 11 разів до суду не з'являвся відповідач, двічі судове засідання все ж таки починалося, та було зірване з вини відповідача. Востаннє, 13 червня, судове засідання не відбулося через нез'явлення водночас і одного з суддів, і відповідача.

МОЖНА багато розмірковувати про незалежність суду та об'єктивні труднощі. Але сюжет цієї справи свідчить про плачевний стан правосуддя.

Майже три роки нехтують права А. Курінного (що там з цього приводу пише Рада Європи?). Звернення ні самого позивача, ні народного депутата на його прохання до різних інстанцій жодної користі не дають. Ні Мінюст, ні, тим паче, голова міського суду ніяк вплинути на А. Боровського не можуть. Відповідача за очевидний саботаж серйозно не покарано. Краю тяганині не видно. Можна заперечити: не всі ж судді такі. Справді, не всі. Та, по-перше, в Краматорську їх не так уже й багато — десять. Отож, навіть один А. Боровський у змозі зламати долю кожному десятому, хто звернеться до суду.

По-друге, у скаргах громадян фігурує не тільки це прізвище. Ситуація ж бо типова: процесуальні строки порушують безбожно. По-третє, суперечка саме й точиться про те, що над законом стають погані судді. І саме з ними нічого не можна зробити. Можливо, я помиляюсь, і голова Верховного суду України знає спосіб закликати суддю до порядку. Буду радий дізнатися, що хоч і після його втручання, та справу А. Курінного розглянуто по суті.

Фабула другого епізоду така. Влітку 1993 року в Краматорську було створено ініціативну групу з проведення міського референдуму про недовіру міській Раді та її голові і про дострокові їх перевибори. Група зібрала майже 19 тисяч підписів мешканців міста за проведення референдуму. Для призначення референдуму досить було зібрати трохи більш як 17,5 тисячі підписів. Голова міської Ради організував перевірку достеменності підписів і через два тижні без подання будь-яких доказів і навіть самого списку недійсних підписів оголосив такими 2,5 тисячі підписів. Після чого своїм розпорядженням визнав кількість підписів недостатньою й відмовив у призначенні референдуму. Тільки один раз під час перевірки представників ініціативної групи референдуму було залучено для спільної перевірки 18 підписів, хоча закон цілком ясно вказує, що перевірку проводять з обов'язковою участю членів групи.

17 вересня 1993 року на сесії Краматорської міської Ради її голова всупереч статті 21 Закону України «Про всеукраїнський і місцеві референдуми» не поставив на голосування жодне з питань, які був зобов'язаний поставити відповідно до згаданої статті.

Ініціативна група звернулася до суду з позовом про визнання дій голови міської Ради незаконними. Читачу неважко здогадатися, що міський, тричі обласний, а потім і Верховний суд України позов відхилили. Нема потреби наводити всі аргументи сторін, та й нема такої можливості. Погодимося з правотою суду — за законом у нас немає іншого виходу. Та звернімо увагу на одну цікаву деталь. Усі судді у своїй мотивації рішень посилалися на факт, який я процитую за останньою відповіддю з Верховного суду України від 24 лютого 1995 року: «З матеріалів справи видно, що під час вибіркової перевірки щодо збору даних на проведення референдуму було допущено порушення, у результаті яких не було враховано понад 2000 підписів. Таку перевірку проводили з участю членів ініціативної групи» (стилістика оригіналу). Схаменіться! Адже ініціативна група — це 70 чоловік. Більш як десять осіб з боку голови міської Ради брали участь у перевірці. Невже за такої кількості безпосередніх учасників і свідків важко було встановити істину? А вона в даному разі абсолютна: членів ініціативної групи до перевірки не залучали. Чого ж варте рішення суду, коли воно не основане на фактах?

СИТУАЦІЯ, коли чорне називають білим, на жаль, дуже типова. Шансів захиститися від такої форми сваволі у громадянина ще менше, ніж у разі із судовою тяганиною — та практично жодних шансів.

До речі, суддею в процесі про краматорський референдум був той самий А. Боровський.

Що робити? В недалекому минулому органи прокуратури мали певні права щодо контролю за дотриманням судами норм процесуального права. Потім під гаслом «незалежності суду» цих прав прокуратуру позбавили. Постраждали громадяни, а отже, і правосуддя. Я гадаю, слід повернутися до цієї практики. Згоден і з посиленням ролі органів юстиції у кваліфікаційно-дисциплінарних комісіях суддів. Слід подумати і про пряму відповідальність суддів за тяганину у випадках, коли вони не використовують усіх наданих їм законом прав для вчасного розгляду справ у суді.

Мене можуть звинуватити в замаху на незалежність суду і пошлються на зразкові документи світового співтовариства. Що ж, якщо незалежність будують у відриві від загальної ситуації в суспільстві, то я проти такої незалежності. Ті, хто посилаються на досвід «цивілізованих» країн, як правило, забувають, що вони не раптово стали цивілізованими і що ми багато в чому відрізняємося від них за іншими складовими. Дерево, взяте з доглянутого європейського грунту, пересаджують у нашу бідну землю і чекають плодів. На жаль, порожній буде цвіт, якщо взагалі буде. Див не буває, одним стрибком берега правової демократії не досягти. Що в економіці, що в судовій реформі потрібен перехідний процес, на етапах якого заходи, що їх проводять, можуть дуже відрізнятися від звичних європейському оку пейзажів. Адже в них є засоби масової інформації, які захищають суспільство від корупції та беззаконня, в тому числі й у середовищі суддів, не гірше від правоохоронних органів. У нас з різних причин такого стану речей немає: преса кричить про злочинців, називає прізвища, а вони залишаються на волі, обіймають високі пости, балотуються і перемагають на виборах. У них матеріальне забезпечення судів та суддів таке, яке ми не скоро зможемо забезпечити в себе. У них на юридичні факультети вступають за знаннями, а в нас уже практично геть усі — за хабарі. Цей перелік «у них — у нас» може тривати безкінечно. За такого розкладу забігати наперед з незалежністю судів небезпечно, що й показав хід судової реформи 1992—1994 років.

Я хотів би, щоб моя, нехай і непрофесійною мовою викладена, аргументація стала стимулом у дискусії про шляхи судової реформи. А фахівцям, насамперед суддям, цікаво буде знати думку законодавця. Судді мають серйозно замислитися над тим, що ця думка вочевидь не на їхню користь. Кажучи про законодавця, маю на увазі, що мої оцінки, я певен, поділяють багато моїх колег у Верховній Раді. За такої ситуації без глибокого критичного аналізу стану правосуддя в Україні Верховному суду не вдасться відстояти в парламенті оптимальні рішення щодо судової реформи. Сподіваюся, що судді почують і зрозуміють мене.

Олексій ШЕХОВЦОВ,
народний депутат України.

РЯТУЙТЕ НАУКУ!

Складається враження, що Національна академія наук України, досягненнями якої рада була би пишатися кожна країна світу, нашій державі не потрібна. Нині вона стоїть перед загрозою повного припинення наукових досліджень. Немає грошей, немає матеріалів, немає устаткування, препаратів, нема чим працювати. По лабораторіях ходять науковці з понуреними головами і зажуреними обличчями. Вони по кілька місяців не отримують заробітної плати, у них немає грошей не тільки на хліб, а й на метро чи автобус, щоб доїхати до робочих місць. Але це керівників держави не хвилює, вони зайняті політичними іграми. Хоч допомогти обіцяли і Президент, і Голова Верховної Ради.

То що робити нам, науковцям, у такій критичній ситуації? Починати страйкувати й вимагати, як водії тролейбусів, шахтарі, військові, щоб і нам, як їм, кинули якийсь шматочок фінансування? Невже й справді тільки після того, як ми пройдемо Хрещатиком з плакатами, до нас повернуть голови ті, від кого залежить стан української науки?

Втрата наукового потенціалу для України буде великою трагедією. Без науки, без новітніх виробничих технологій Україна перетвориться на колоніальну державу. Хто цього не розуміє, той не має права займати керівні державні посади.

Хочеться вірити у здоровий глузд наших державних діячів, і я сподіваюся, що мій лист відчаю не пролунає як голос волаючого в пустелі, а навпаки, підштовхне до розгляду питання про стан забезпечення наукових досліджень НАНУ фінансами і матеріалами.

Іван ЧЕБАНЕНКО,
академік НАН України.
Київ.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Національний аудиторський комітет України

З метою створення системи фінансового контролю, виявлення порушень фінансово-господарської дисципліни, а також причин і умов їх виникнення і захисту інтересів держави у цій сфері **постановляю:**

1. Утворити Національний аудиторський комітет України.
2. Призначити КУЖЕЛЬ Олександру Володимирівну Головою Національного аудиторського комітету України.
3. О. Кужель подати у двотижневий строк проект Положення про Національний аудиторський комітет України.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 липня 1995 року.

ПОЛОЖЕННЯ
про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про затвердження Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Затвердити Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі (додається).

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк:

розробити і затвердити Перелік військового майна, нестача або розкрадання якого відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до його вартості;

привести рішення Уряду України у відповідність з Положенням про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами і відомствами України їх нормативних актів, що суперечать цьому Положенню.

3. Доручити Комісії Верховної Ради України з питань законності і правопорядку при необхідності подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення до законодавчих актів змін і доповнень, що випливають з Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі.

Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м. Київ, 23 червня 1995 року.

Відповідно до Конституції (Основного Закону) України та інших актів законодавства України військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані зобов'язані бережливо ставитися до довірених їм озброєння, техніки та іншого військового майна, вживати заходів до запобігання шкоді.

Особи, які посягають на державну власність, недбало ставляться до озброєння, техніки та іншого військового майна, притягаються до матеріальної відповідальності. Притягнення до матеріальної відповідальності не звільняє від дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної чи кримінальної відповідальності.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Це Положення визначає підстави і порядок притягнення до матеріальної відповідальності військовослужбовців і призваних на збори військовозобов'язаних, винних у заподіянні шкоди державі під час виконання ними службових обов'язків, передбачених актами законодавства, військовими статутами, порадниками, інструкціями та іншими нормативними актами.

За шкоду, заподіяну державі не під час виконання службових обов'язків, зазначені особи несуть матеріальну відповідальність у порядку, передбаченому цивільним законодавством України.

До військовослужбовців належать: солдати, матроси, сержанти, старшини строкової військової служби і ті, які проходять військову службу за контрактом, курсанти (слухачі) військово-навчальних закладів, жінки, які проходять військову службу за контрактом на посадах солдатів і матросів, сержантів і старшин, прапорщиків і мічманів та офіцерського складу, прапорщики, мічмани і офіцери Збройних Сил України, Прикордонних військ України, Національної гвардії України, військ Цивільної оборони, Управління державної охорони України та інших військових формувань, створених відповідно до законодавства України, Служби безпеки України, військ внутрішньої та конвойної охорони Міністерства внутрішніх справ України, а також призвані на збори військовозобов'язані.

Дія цього Положення поширюється також на осіб рядового та начальницького складу Міністерства внутрішніх справ України.

2. Відшкодуванню підлягає пряма дійсна шкода, завдана розкраданням, пошкодженням, втратою або незаконним використанням військового майна, погіршенням або зниженням його цінності, що спричинило додаткові витрати для військових частин, установ, організацій, підприємств та військово-навчальних закладів (далі — військові частини) для відновлення, придбання майна чи інших матеріальних цінностей або надлишкові виплати.

Військове майно — це державне майно, закріплене за відповідними військовими частинами. До нього належать: всі види озброєння, бойова та інша техніка, боєприпаси, паливно-мастильні матеріали, продовольство, технічне, аеродромне, шкіперське, речове, культурно-просвітницьке, медичне, ветеринарне, побутове, хімічне, інженерне та інше майно, а також кошти.

У випадках, передбачених пунктом 14 цього Положення, відшкодування військовослужбовцем і призваним на збори військовозобов'язаним прямої дійсної шкоди, заподіяної державі, здійснюється у кратному співвідношенні до вартості майна.

3. Військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані несуть матеріальну відповідальність за наявністю:

а) заподіяння прямої дійсної шкоди;

б) протиправної їх поведінки;

в) наявності причинного зв'язку між протиправною поведінкою і настанням шкоди;

г) наявності вини у заподіянні шкоди.

Протиправною визнається така поведінка (дія або бездіяльність) військовослужбовця чи призваного на збори військовозобов'язаного, коли він не виконує (недбало виконує) свої службові обов'язки.

Військовослужбовець чи призваний на збори військовозобов'язаний визнається винним у заподіянні шкоди, якщо протиправне діяння вчинене ним умисно чи з необережності.

4. Відшкодування шкоди військовослужбовцями і призваними на збори військовозобов'язаними провадиться незалежно від притягнення їх до дисциплінарної чи кримінальної відповідальності за дію (бездіяльність), якою державі було заподіяно шкоди.

У разі притягнення особи, яка заподіяла матеріальну шкоду державі, до кримінальної відповідальності командир (начальник) військової частини зобов'язаний подати щодо неї цивільний позов до суду на суму невідшкодованої шкоди.

5. Час, протягом якого винного військовослужбовця і призваного на збори військовозобов'язаного може бути притягнено до матеріальної відповідальності, не може перевищувати строків позовної давності, встановлених чинним законодавством.

6. Військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані, діями яких заподіяно шкоду державі, можуть добровільно відшкодувати її повністю або частково. Ці особи за згодою командира (начальника) військової частини можуть відновити пошкоджене майно.

Відшкодування шкоди натуральним рівноцінним майном не допускається в разі втрати чи пошкодження зброї, боєприпасів, спеціальної техніки тощо, які не можуть перебувати у власності громадян.

7. Військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані у разі заподіяння з їх вини третім особам шкоди, яку було відшкодовано відповідно до чинного законодавства військовою частиною, зобов'язані відшкодувати її військовій частині у порядку, передбаченому цим Положенням та цивільним законодавством України.

8. Залежно від того, навмисно чи необережно заподіяно шкоду, а також з урахуванням суспільної небезпечності дії (бездіяльності) винної особи та обставин, за яких заподіяно шкоду, і вартості майна до військовослужбовців і призваних на збори військовозобов'язаних застосовується повна або обмежена матеріальна відповідальність.

9. Нагляд за додержанням і правильним застосуванням цього Положення здійснюється Генеральним прокурором України і підпорядкованими йому прокурорами.

II. ОБМЕЖЕНА МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

10. Військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані за шкоду, заподіяну недбалим виконанням ними службових обов'язків, передбачених військовими статутами, порадниками, інструкціями та іншими нормативними актами, несуть матеріальну відповідальність у розмірі заподіяної шкоди, але не більше місячного грошового забезпечення.

Військові будівельники військово-будівельних частин, окремих батальйонів і рот у випадках, передбачених цим пунктом, несуть матеріальну відповідальність у розмірі заподіяної шкоди, але не більше середньомісячної заробітної плати.

За пошкодження, псування або втрату через необережність майна, виданого військовослужбовцям і призваним на збори військовозобов'язаним на період зборів в особисте користування, вони несуть матеріальну відповідальність у розмірі заподіяної з їх вини шкоди, але не більше тримісячного грошового забезпечення.

11. Командири (начальники) військових частин за шкоду, заподіяну державі їх підлеглими, несуть матеріальну відповідальність у розмірі заподіяної шкоди, але не більше тримісячного грошового забезпечення, якщо вони своїми розпорядженнями порушили встановлений порядок обліку, зберігання, використання, перевезення військового майна.

У разі, якщо командири (начальники) військових частин не вжили належних заходів, передбачених військовими статутами, порадниками, інструкціями та іншими нормативними актами щодо запобігання розкраданню, знищенню чи псуванню військового майна або щодо притягнення винних до відповідальності, вони несуть матеріальну відповідальність у розмірі заподіяної шкоди, але не більше місячного грошового забезпечення.

12. Прапорщики, мічмани та офіцерський склад за шкоду, заподіяну з їх вини через простої вагонів, суден і автомобілів, несуть матеріальну відповідальність у розмірі заподіяної шкоди, але не більше тримісячного грошового забезпечення.

III. ПОВНА ТА ПІДВИЩЕНА МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

13. Військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані несуть матеріальну відповідальність у повному розмірі шкоди, заподіяної з їх вини державі, у разі:

умисного знищення, пошкодження, псування, розкрадання, незаконного витрачання військового майна або вчинення інших умисних протиправних дій;

приписки у нарядах та інших документах фактично не виконаних робіт, перекручування звітних даних і обману держави в інших формах;

заподіяння шкоди особою, яка перебувала у нетверезому стані;

дій (бездіяльності), що мають ознаки злочину;

недостачі, а також знищення або псування військового майна, переданого їм під звіт для зберігання, перевезення, використання або для іншої мети.

14. Військовослужбовці і призвані на збори військовозобов'язані за шкоду, заподіяну розкраданням, марнотратством або втратою зброї та боєприпасів, оптичних приладів, засобів зв'язку, спеціальної техніки, льотно-технічного, спеціального морського і десантного обмундирування, штурманського спорядження, спеціального одягу і взуття, інвентарних речей та деяких інших видів військового майна, несуть матеріальну відповідальність у 2 — 10-кратному розмірі вартості цього майна. Перелік військового майна, нестача або розкрадання якого відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до його вартості, затверджується Кабінетом Міністрів України.

15. Командири (начальники) військових частин, винні в незаконному звільненні або переведенні робітника чи службовця на іншу роботу, повністю відшкодовують матеріальну шкоду, заподіяну у зв'язку з оплатою за період вимушеного прогулу або за період виконання ними нижчеоплачуваної роботи. Таку відповідальність командири (начальники) військових частин несуть також у разі затримання ними виконання ухвали суду чи наказу вищого за підлеглістю командира (начальника) про поновлення робітника чи службовця на роботі.

IV. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШКОДИ ТА ПОРЯДОК ЇЇ ВІДШКОДУВАННЯ

16. Розмір заподіяної державі шкоди визначається за фактичними втратами на підставі даних обліку, виходячи з вільних оптово-роздрібних чи договірних цін, що діють на період розгляду питання про матеріальну відповідальність, а в разі відсутності таких даних — за цінами, що обчислюються в порядку, який визначається Міністерством економіки України.

Обчислення розміру шкоди, що підлягає відшкодуванню, провадиться з урахуванням зносу військового майна за встановленими нормами.

У разі виявлення нестачі майна, термін експлуатації якого на день ревізії (перевірки) або інвентаризації закінчився, або у разі неможливості встановити час його втрати відшкодування заподіяної шкоди провадиться в розмірі 25 відсотків, а для госпрозрахункових підприємств, організацій та установ — у розмірі 50 відсотків первинної вартості майна, якого не вистачає (з урахуванням коефіцієнта кратності).

Сума стягнень за втрачене майно може бути зменшена командиром (начальником) військової частини за письмовим дозволом вищого за підлеглістю командира (начальника), а у випадках, передбачених законодавством України, — судом, залежно від обставин, за яких заподіяно шкоду, ступеня вини та матеріального стану винної особи, за винятком випадків заподіяння шкоди злочинними діями, вчиненими в особистих корисливих цілях.

17. Командири підрозділів та інші посадові особи про наявні факти заподіяння матеріальної шкоди зобов'язані негайно подати рапорт командиру (начальнику) військової частини.

У разі виявлення факту заподіяння матеріальної шкоди командир (начальник) військової частини призначає розслідування для встановлення причин виникнення шкоди, її розміру та винних осіб.

Розслідування має бути завершено протягом одного місяця з дня виявлення шкоди. У необхідних випадках цей термін може бути продовжено вищим за підлеглістю командиром (начальником), але не більш як на один місяць.

Розслідування не провадиться, якщо причини, розмір шкоди та винних осіб встановлено в ході ревізії (перевірки), інвентаризації, дізнання, попереднього слідства або судом.

За висновками ревізії (перевірки), інвентаризації, органу дізнання, попереднього слідства або суду командир (начальник) військової частини в п'ятиденний термін з дня одержання такого висновку видає наказ про стягнення з винної особи відповідної суми.

18. Розслідування призначається письмовим розпорядженням командира (начальника) військової частини, який має право прийняти рішення про притягнення військовослужбовця і призваного на збори військовозобов'язаного до матеріальної відповідальності.

Розслідування провадиться посадовою особою, компетентною у питаннях обліку, зберігання та використання відповідного майна або яка має вищу юридичну освіту.

Забороняється доручати розслідування посадовій особі, яка є підлеглою або безпосереднім начальником військовослужбовця чи військовозобов'язаного, призваного на збори, дії

яких необхідно розслідувати, а також посадовим особам, які є співучасниками заподіяння матеріальної шкоди або зацікавлені в результатах розслідування.

19. Розслідуванням повинно бути встановлено:

в чому полягає матеріальна шкода та яка її вартісна оцінка;

якими конкретно неправомірними діями військовослужбовця або призваного на збори військовозобов'язаного заподіяно шкоду;

вимоги яких законів, військових статутів, порадників, інструкцій та інших нормативних актів при цьому було порушено;

умисно чи з необережності та з якою метою заподіяно шкоду;

чи завдано шкоду винною особою під час виконання службових обов'язків;

ступінь вини кожного у разі заподіяння шкоди кількома особами;

умови та причини, що сприяли заподіянню шкоди, та її наслідки.

20. Посадова особа, призначена для провадження розслідування, має право:

брати письмові пояснення в осіб, причетних до факту заподіяння шкоди;

одержувати довідки, акти ревізій (перевірок), інвентаризацій, накладні, витяги з обліково-видаткових книг і журналів, інші документи і матеріали, необхідні для об'єктивного і повного розслідування, а також довідки про розмір заподіяної шкоди;

оглядати майно та приміщення, де зберігається майно;

робити контрольні звіряння, заміри, зважування та інші контрольно-перевірні дії з метою встановлення умов і причин, що сприяли заподіянню шкоди.

21. У висновку розслідування викладаються факти, встановлені відповідно до вимог пунктів 3 і 19 цього Положення, та пропозиції про притягнення винної особи (винних осіб) до обмеженої, повної чи підвищеної матеріальної відповідальності, а в разі необхідності — обгрунтування можливості зменшення суми, що підлягає стягненню з винного для відшкодування завданої шкоди.

До висновку додаються:

письмові пояснення особи (осіб), яка притягається до матеріальної відповідальності;

письмові пояснення інших осіб, причетних до факту заподіяння шкоди;

акти ревізій (перевірок), інвентаризацій, накладні, витяги з обліково-видаткових книг і журналів та інші матеріали розслідування;

довідка про вартісну оцінку заподіяної шкоди за підписом начальника відповідної служби та фінансового органу (головного бухгалтера) військової частини.

Висновок підписується офіцером, який проводив розслідування. Всі матеріали розслідування подаються на розгляд командиру (начальнику) військової частини, який його затверджує у разі прийняття рішення про стягнення з винного встановленої шкоди.

22. Військовослужбовці та призвані на збори військовозобов'язані, які притягаються до матеріальної відповідальності, ознайомлюються з матеріалами розслідування, про що у висновках робиться відповідний запис. Вони мають право подавати свої заперечення та клопотання на ім'я командира (начальника) військової частини.

23. Командир (начальник) військової частини після розгляду матеріалів розслідування зобов'язаний особисто провести бесіду з військовослужбовцем або призваним на збори військовозобов'язаним, який притягається до матеріальної відповідальності. Якщо вину військовослужбовця чи призваного на збори військовозобов'язаного повністю доведено, командир (начальник) військової частини не пізніш як у місячний термін з дня закінчення розслідування видає наказ про притягнення до матеріальної відповідальності винної особи з зазначенням розміру суми, що підлягає стягненню.

У разі, коли шкода заподіяна кількома особами, у наказі визначається точний розмір суми, що стягується окремо з кожної особи з урахуванням ступеня вини і конкретних обставин.

Наказ доводиться до відома винної особи (винних осіб) під розписку. Наказ може бути оскаржено вищому командиру (начальнику) в порядку, встановленому Дисциплінарним статутом Збройних Сил України. У разі, коли у місячний термін з дня закінчення розслідування винну особу до матеріальної відповідальності не притягнуто, відшкодування заподіяної державі шкоди провадиться шляхом подання позову до відповідного суду.

24. Вищий за підлеглістю командир (начальник) перевіряє обгрунтованість притягнення винної особи до матеріальної відповідальності, а також розміру стягуваної суми. У виняткових випадках, з урахуванням матеріального стану винної особи, її сімейних обставин тощо, розмір суми, що підлягає стягненню, може бути зменшено. Розмір стягуваних сум у цьому разі не може бути меншим, ніж це передбачено пунктом 10 цього Положення.

Оскарження наказу про притягнення до матеріальної відповідальності вищому за підлеглістю командиру (начальнику) не зупиняє утримання грошового стягнення.

У разі опротестування зазначеного наказу прокурором утримання стягуваної суми зупиняється до прийняття рішення за протестом.

Якщо військовослужбовець або призваний на збори військовозобов'язаний не згоден з рішенням вищого за підлеглістю командира (начальника), він відповідно до частини п'ятої статті 5 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» має право оскаржити таке рішення в судовому порядку.

У разі скасування наказу утримані суми повертаються.

Кошти, що утримуються з військовослужбовців або призваних на збори військовозобов'язаних за наказом про відшкодування заподіяної державі шкоди, спрямовуються до бюджету міністерства або відомства, у військових частинах, в яких вони проходять військову службу чи збори.

25. Утримання грошового нарахування за наказом про відшкодування заподіяної шкоди провадиться щомісячно у розмірі 20 відсотків, а у разі відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок розкрадання, умисного пошкодження військового майна, — у розмірі 50 відсотків місячного грошового забезпечення (заробітку).

Якщо з грошового забезпечення (заробітку) провадяться інші передбачені законом утримання, то загальний розмір усіх утримань не може перевищувати 50 відсотків місячного грошового забезпечення (заробітку). Порядок і черговість стягнення в цих випадках визначаються відповідно до чинного законодавства.

Під місячним грошовим забезпеченням офіцерського (начальницького) складу і військовослужбовців, які проходять службу за контрактом, слід розуміти посадовий оклад разом з окладом за військове (спеціальне) звання і процентною надбавкою за вислугу років, а військовослужбовців строкової військової служби — посадовий оклад. Місячне грошове забезпечення призваних на збори військовозобов'язаних визначається відповідно до чинного законодавства України.

26. Розміри місячного грошового забезпечення визначаються відповідно до основних посадових окладів та окладів за військові (спеціальні) звання і процентних надбавок за вислугу років на день підписання наказу про притягнення до матеріальної відповідальності.

27. Суми щомісячних утримань з військовослужбовців строкової служби та курсантів стягуються з їх посадових окладів.

28. У разі притягнення до матеріальної відповідальності командирів (начальників) військових частин відповідно до пункту 11 цього Положення стягнення у кратному розмірі вартості військового майна, зазначеного у пункті 14 цього Положення, не застосовується.

29. Якщо військовослужбовця переведено на нове місце служби до прийняття рішення про відшкодування завданої ним шкоди, то матеріали розслідування, дізнання, рішення органів попереднього слідства та суду або витяг з акта ревізії, перевірки, інвентаризації надсилаються у п'ятиденний термін після закінчення розслідування, ревізії, перевірки чи інвентаризації на нове місце служби винного для притягнення його до матеріальної відповідальності. Командир (начальник) військової частини за новим місцем служби винної особи зобов'язаний у 15-денний термін з дня надходження матеріалів про заподіяння шкоди видати наказ щодо притягнення цієї особи до матеріальної відповідальності.

30. Якщо військовослужбовець вибув на нове місце служби до повного відшкодування заподіяної ним шкоди, то утримання грошової суми за новим місцем служби провадиться на підставі запису у грошовому атестаті. Списання сум заборгованості за попереднім місцем служби у цьому разі провадиться лише в разі отримання письмового підтвердження про їх стягнення за новим місцем служби військовослужбовця. Підтвердження про прийняття суми заборгованості до стягнення підписується командиром (начальником), начальником фінансового органу (головним бухгалтером) військової частини і засвідчується гербовою печаткою.

31. У разі звільнення у запас або у відставку чи вибуття із військової частини винної особи (винних осіб) до прийняття рішення про стягнення з неї заподіяної шкоди командир (начальник) військової частини у порядку, встановленому чинним законодавством, подає цивільний позов до суду на суму заподіяної цією особою шкоди.

32. На притягнутих до матеріальної відповідальності звільнених з військової служби військовослужбовців і військовозобов'язаних після закінчення зборів, які не відшкодували заподіяної ними державі шкоди, в десятиденний термін після дня вибуття їх з військової частини до народного суду за місцем їх постійного проживання (роботи) надсилаються виконавчі написи органів, що виконують нотаріальні дії. Для отримання виконавчого напису командир (начальник) військової частини подає органам, що виконують нотаріальні дії, довідки про суму заборгованості, яка підлягає стягненню.

33. Сума невідшкодованої шкоди, що значиться за звільненим у запас чи у відставку військовослужбовцем або військовозобов'язаним, який пройшов збори, обліковується у військових частинах за попереднім місцем служби або проходження зборів до повного надходження грошових сум.

34. Розмір шкоди, що перевищує суму можливих відрахувань з винної особи, має бути віднесено на рахунок держави рішенням командира (начальника) військової частини в межах наданих йому прав.

35. Контроль за сплатою суми невідшкодованої шкоди, що значиться за військовослужбовцями, звільненими у запас чи у відставку, здійснюється фінансовими органами військових частин, а щодо військовозобов'язаних, які пройшли збори, — крім вищезазначених органів, військовим комісаріатом Автономної Республіки Крим, обласними, міськими та районними військовими комісаріатами.

36. Розмір шкоди, заподіяної державі розкраданням, пошкодженням, втратою і незаконним використанням майна, погіршенням його якості під час проходження військовослужбовцями військової служби за кордоном, визначається у роздрібних цінах у валюті країни перебування, а за відсутності таких цін — у роздрібних цінах країни перебування на аналогічне майно.

Відшкодування шкоди у цьому разі провадиться у валюті країни перебування, а у разі вибуття військовослужбовців в Україну — в національній валюті, з перерахуванням сум, що підлягають стягненню в іноземній валюті, за курсом Національного банку України.

V. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ МАТЕРІАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

37. Матеріальна відповідальність не настає у випадках:

коли завдана шкода є наслідком дії непереборної сили;

невстановлення винної особи;

смерті винної особи;

коли шкоду заподіяно внаслідок виконання наказу старшого начальника, або виправданого в конкретних умовах службового ризику, або правомірних дій.

38. За фактом заподіяння шкоди у випадках, передбачених пунктом 37 цього Положення, командир (начальник) військової частини призначає розслідування, що проводиться відповідно до пунктів 17-23 Положення. За результатами розслідування видається наказ про списання суми заподіяної шкоди.

Закон України

Про внесення змін до статті 71 Цивільного кодексу України

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Статтю 71 Цивільного кодексу України викласти у такій редакції:

«Стаття 71. Загальний строк позовної давності

Загальний строк для захисту права за позовом особи, право якої порушено (позовна давність), встановлюється в три роки».

2. Цей Закон набуває чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 11 липня 1995 року.

Постанова Верховної Ради України

Про стабілізацію роботи підприємств — виробників легкових автомобілів

З метою стабілізації роботи підприємств — виробників легкових автомобілів, сприяння їх реалізації та забезпечення надходжень коштів до бюджетів Верховна Рада України **постановляє:**

1. Звільнити до 1 листопада 1995 року від обкладення податком на добавлену вартість та акцизним збором обороти з реалізації легкових автомобілів власного виробництва акціонерного товариства «АвтоЗАЗ» і Луцького автомобільного заводу і їх спеціалізованих автоцентрів з віднесенням податку на добавлену вартість сплаченого постачальникам на собівартість автомобілів.

2. Ця постанова набирає чинності з 1 липня 1995 року.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м.Київ, 13 липня 1995 року.

З засідання Ради суддів України

В Києві в приміщенні Верховного суду України відбулося засідання Ради суддів України. Вона обговорила і прийняла постанову «Про проект нової редакції Концепції судово-правової реформи в Україні» і звернення до Верховної Ради України та Кабінету міністрів. Були обговорені також питання про хід підготовки бюджету судів на 1996 рік, про проект Кримінально-процесуального кодексу України, підготовлений робочою групою Кабінету міністрів України.

В останньому зазначено, що незважаючи на постанову Верховної Ради України від 24 лютого 1994 року «Про забезпечення діяльності судів» Кабінет міністрів та виконавча влада на місцях, яким було доручено до 1 червня 1994 року забезпечити суди всім необхідним, до цього часу не виконали дане їм доручення, що ускладнює здійснення правосуддя судами.

Так, на сьогодні 280 судів не мають належного приміщення, 739 посад суддів залишаються вакантними, 690 суддів не мають благоустроєного житла, гарантованого їм законом, протягом 1994 року мали місце 11 нападів на суди і суддів, у цьому році вже зафіксовано 5 таких нападів, мала місце спроба підірвати приміщення Верховного суду Автономної Республіки Крим.

У багатьох районних судах не вистачає найнеобхіднішого для нормальної роботи — паперу, бланків судових документів, друкарських машинок, конвертів, поштових марок. Нерідко в судах відключають телефони, енерго- і водопостачання через відсутність коштів на оплату цих послуг.

Діяльність окремих судів з цих причин зупиняється.

У цьому зв'язку Рада суддів України звертається до Кабінету міністрів та Верховної Ради України з проханням терміново вжити необхідних заходів для виконання постанови Верховної Ради України «Про забезпечення діяльності судів».

Марина КОВАЛЬЧУК.

legrand

ВПЕРВЫЕ В УКРАИНЕ высококачественные изделия французских фирм:
электротехнические — фирмы Legrand
в ассортименте:
выключатели и розетки;
светильники;
автоматические выключатели и таймеры;
декоративные кабельные желоба;
— изоляционные — фирмы Barnier
изоленты;
ленты для удержания ковровых покрытий;
ленты для крепления зеркал;
ленты упаковочные

BARNIER

Приглашаем посетить нас
в Киеве тел. / факс (044) 290-02-03;
Днепропетровске (0562) 47-80-14, 47-80-15;
Симферополе (0652) 29-37-48

МЫ БЛИЖЕ, ЧЕМ ШВЕЙЦАРИЯ!

PAREX BANK

СПРАВКИ О ТЕКУЩИХ КУРСАХ
тел. 213534
КОДИРОВАННЫЕ СЧЕТА
тел. 210779
НАЛИЧНАЯ ВАЛЮТА ЗА БЕЗНАЛИЧНУЮ
тел. 223378
КОНВЕРТАЦИЯ ВСЕХ ВАЛЮТ
тел. 213768
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПЛАТЕЖНЫЕ КАРТОЧКИ VISA, MASTERCARD
тел. 229533

ул. Смилшу 3, Рига LV-1522, Латвия
Тел.: (3712) 228672, 222289, 222291
Факс: 215201, 222464, 220182

МИНЕРАЛЬНЫЕ УДОБРЕНИЯ

суперфосфат гранулированный
(ГОСТ 5956-78 19% P_2O_5)

Вес партии, т.	Цена с НДС без ж/д тарифа, крб.
до 100	16, 200, 000
от 100 до 500	15, 500, 000
от 500 до 1000	15, 100, 000
от 1000 до 2000	14, 600, 000
от 2000 до 4000	14, 300, 000
свыше 4000	14, 000, 000

тел.(0432) 46-52-19, 43-57-90
ИЗК (044) 294-43-18, 294-42-19

ПКП "ЮВИС" ПРИОБРЕТЕТ:

КРУГ НЕРЖАВЕЮЩИЙ

А ТАКЖЕ ТРУБЫ, НИКЕЛЬ И ЛОМ НЕРЖАВЕЮЩИХ МАРОК СТАЛИ

320005, УКРАИНА, г. ДНЕПРОПЕТРОВСК, ул. ГОГОЛЯ, 52
ТЕЛ. - (0562) 47-80-71 ,47-62-69. ФАКС - (0562) 47-80-76

Реалізуємо зі складів в Україні

РОДЗИНКУ
АРАХІС
ВАНІЛІН
КАКАО В ПОРОШКУ
КОРИЦЮ МЕЛЕНУ
ЛИМОННУ КИСЛОТУ
ГІРЧИЧНИЙ ПОРОШОК

Вінниця	(0432)	32-18-25
Дніпропетровськ	(0562)	42-20-44
Житомир	(0412)	34-34-40
Запоріжжя	(0612)	65-31-66
Івано-Франківськ	(03422)	3-20-44
Київ	(044)	417-70-80
Костянтинівка	(06272)	5-34-52
Луцьк	(03322)	3-03-14
Львів	(0322)	72-11-39
Одеса	(0482)	44-46-22
Рівне	(0362)	23-72-07
Снятин	(03476)	2-13-45
Маріуполь	(0629)	35-72-73
Ужгород	(03122)	2-75-59
Хмельницький	(03822)	9-38-86
Херсон	(0552)	54-91-93

ЮТАМ ТОРГОВО-ВЫСТАВОЧНЫЙ ЦЕНТР ПРЕДЛАГАЕТ

ХОЛОДИЛЬНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ
отечественного и импортного производства

(КАМЕРЫ, ПРИЛАВКИ, ШКАФЫ)

для магазинов, кафе, баров и других объектов, а также комплектующие к ним

Предоставляется ГАРАНТИЯ.
Производим МОНТАЖ и НАЛАДКУ.

Тел./факс: (044) 417-62-42, 435-10-33, 417-36-42, 432-78-87

АВТОМОБИЛИ

новые:

РАФ — любых модификаций

ГАЗЕЛЬ

Оформление и получение в течение 2-х часов со склада в г. Киеве.

Предприятие «ТРОПОС»

Тел. / факс: (044) 268-10-88.

Предприятие «ПРОГРЕСС» реализует:

бумагу туалетную;
тарелки одноразовые;
доску хв. пород 25—40—50 мм и дубовые 50 мм,;
КТП—25—630 ква 10/6 КВ, ячейки КСО;
кабели силовые: ВВГ 3х4 + 1; СА-ХЕКТ 1х95 10 кв (Болгария); АБВРГ 3х25 + 1х15 и другие;
кабель телефонный ТПП 100х2х0,5 и ПРОВОДА;
рамы КамАЗ 5320;
колонки газовые бытовые;
крупу ячневую;
мыло туалетное, хозяйственное;
бочки металлические 200л.;
пенобетон (утеплитель для зданий);
гвозди строительные;
черепицу, крышки для консервирования.
Продается дом в селе Халепье и участок на реке Козинка 30 км. от Киева.

Наш адрес: 255401 г.Украинка Киевской обл. а/я №89 Код 04472, из Киева 272, тел. 2-15-95, 2-11-31, 2-35-99, 2-11-53, тф.2-13-52. тел. в Киеве 472-78-26.

Повідомлення прес-служби Промінвестбанку України

Останнім часом, після опублікування Указу Президента України від 11 липня 1995 року № 602 «Про заходи щодо впорядкування відносин держави з акціонерними комерційними банками «Промінвестбанк», «Україна» та «Укрсоцбанк», поширюються чутки, що не варто тримати акції колишніх спецбанків, зокрема Промінвестбанку України, бо ці банки, нібито, націоналізовані. Тут же дають поради забрати акції з цих банків і вкласти кошти в інші банки, компанії тощо.

У цьому зв'язку прес-служба Промінвестбанку України роз'яснює таке:

Перше. Жодної націоналізації Промінвестбанку України не відбулося і не може бути. Банк був акціонерним товариством, ним і залишається. Різниця лише в тому, що до його акціонерів долучився ще один солідний — Фонд державного майна України, причому з далеко не контрольним пакетом акцій. Це не вплине на порядок управління діяльністю акціонерного товариства, його фінансові результати та інші показники. Мало того, Промінвестбанк сподівається на істотнішу підтримку з боку уряду України, бо тепер має бути більш заінтересований у зміцненні позицій банку, ніж до цього.

Друге. Дивіденди на акції Фонду державного майна будуть на протязі тривалого часу використовуватись для погашення безнадійних до повернення прострочених боргів державних підприємств перед банком. До придбання акцій Фондом державного майна безнадійні борги списувались за рахунок спеціальних фондів банку, щоствоюються за рахунок прибутку.

Третє. З викупом державного майна у свою власність банк звільняється від плати за його оренду, що дасть йому змогу зменшити витрати і збільшити прибуток.

Четверте. Збільшивши статутний фонд за рахунок державного майна, Промінвестбанк залишається за розміром власного капіталу найбільшим комерційним банком України, найбільш невразливим до банкрутства, а

Государственное научно-производственное внешнеторговое объединение

КОНВЕРСИОННАЯ ТЕХНИКА

Государственное внешнеторговое объединение «Укринмаш» реализует конверсионные автоцистерны; стальные и резинотканевые резервуары различной емкости; автотопливозаправщики на базе МАЗ-500А; Урал-375 и др; полевые трубопроводы и трубы; грузовые автомобили на базе ЗИЛ—130; 131, ГАЗ—66 и тягачи; дизель-электростанции (от 30 до 1000 Вт); паромы; мобильные переправы; лодки десантные; топографическое оборудование; медицинскую технику; полевые кухни и прачечные; моющие машины; химические вещества; противогазы и респираторы; прорезиненные плащи; резиновые костюмы; чулки и перчатки; военное обмундирование старых образцов, сапоги и др.

Сегодня мы можем дать исчерпывающую информацию по ценам, качеству, месту дислокации и другим вопросам, которые вас интересуют.
Адрес: 252126, г.Киев,
ул. Академика Белецкого, 30, ГНПВТО «Укринмаш».
Телефоны: (044) 483-30-02; 213-91-30.
Факс: (044) 483-30-82; 219-32-65.

Организация покупает лом и отходы нержавеющих сталей.

Тел./факс (044) 225-09-43.

Общество с ограниченной ответственностью «Цитон, Лтд» сообщает о своем закрытии. Все претензии принимаются по телефону 265-50-14.

ИНТЕРАГРОЭКСПОРТ

ТАЛИ электрические г/п 0,5 - 10 т.
КРАН-БАЛКИ г/п 1 - 10 т.
ПИЛОРАМЫ УЛ-63.
НАСОСЫ промышленные.
Комфортабельные передвижные ВАГОНЧИКИ.
ПАРКЕТНЫЕ ЛИНИИ.
БУМАГОРЕЗАТЕЛЬНЫЕ МАШИНЫ.
КОСИЛКИ в ассортименте.

Киев-254053,
ул. Кудрявская, 8-в.
Тел./факс: (044) 212-11-29
212-30-18

Арбитражным судом Луганска возбуждено дело № 57/9б о признании банкротом малого частного предприятия «Арена Кистера», юридический адрес: город Молодогвардейск, квартал Кошевого, дом 5, кв. 38. Расчетный счет № 468970 в Краснодонском отделении Агропромбанка «Украина», МФО 304074.

Просим всех кредиторов и возможных санаторов в месячный срок со дня опубликования настоящего объявления обращаться в Арбитражный суд Луганска по адресу: Луганск, площадь Героев Великой Отечественной войны, 3-а.

Арбітражним судом Львівської області порушено справу ном. 2/502 від 07.04.95 р. про банкрутство ТзОВ «Магран» (юридична адреса: 290007, вул. Гоголя, 17; банківські реквізити: р/р 467855 в ЗУКБ м. Львова, МФО 325365).

Арбітражний суд приймає заяви кредиторів і можливих санаторів упродовж місяця з дня публікації оголошення за адресою: м. Львів-4, вул. Винниченка, 3.

Організація продає за безготівковим розрахунком кам'яну споруду млина площею 700 кв. метрів зі встановленим у ній та діючим мукомельним обладнанням, крупорушкою, обладнанням із виробництва дерті. Є також склад для зберігання готової продукції та трансформаторна підстанція для забезпечення роботи обладнання.

Млин знаходиться в селі Іванів Калинівського району Вінницької області.

За довідками звертатись за телефоном у Хмельницькому 6-91-18 із 9 до 17 години щоденно, крім вихідних.

Точка зору

Про «благодійників» та благодійництво

***ОЗНАЙОМИВШИСЬ** із заміткою в газеті «Голос України» від 07.07.95 «Благодійники не дрімають», хочу висловити свою думку щодо дискусії, яка розгорнулась довкола створення малих підприємств з доставки пенсій.*

Передовсім хочу наголосити, що такий вид підприємницької діяльності передбачено Законом України «Про підприємництво». Справді, цей законодавчий акт дозволяє створювати малі підприємства з доставки пенсій. Для цього досить зібрати необхідні документи, зареєструватись у місцевому виконавчому комітеті. А далі звичайна схема: отримати кошти на виплату пенсій та оперативно доставити їх одержувачам. Саме за такою схемою в Україні вже діє 14 малих підприємств. Тому дивує загострена реакція автора публікації на те, що вже розв'язано на законодавчому рівні.

Безперечно, є різні думки щодо діяльності згаданих підприємств. Хто схвально ставиться до їх роботи, хто негативно. Як на мене, мають рацію і ті, й ті.

Як, скажімо, не підтримати діяльність малого підприємства «Руно» в м. Алчевську Луганської області, яке,крім того, що доставляє пенсію не тільки в визначені дні, але й у визначені години, надає матеріальну допомогу мешканцям Будинку ветеранів і малозабезпеченим категоріям пенсіонерів. Зважте, це за ті кошти, що сьогодні сплачує Пенсійний фонд за доставку пенсій підприємствам зв'язку. І як, у свою чергу, не заборонити діяльність госпрозрахункового підприємства з доставки пенсій, що діє при Роздільнянському районному відділі соціального захисту населення Автономної Республіки Крим, яке по цей день не відзвітувало про використання 1,8 млрд крб, виданих на виплату пенсій.

Проблеми з доставкою пенсійних коштів постають через те, що держава по суті не регулює цей процес, хоч кошти на виплату пенсій державні. І я цілком згодний з автором «превентивної» замітки стосовно відсутності гарантій того, що у 15, 20 чи 30 таких малих підприємств не знайдуться людці, які з коштами, отриманими на виплату пенсій, не зникнуть назавжди.

Саме виходячи з цього, Пенсійний фонд підготував проект Закону України, згідно з яким доставка пенсій має обов'язково ліцензуватись. А це означає, що ліцензуванням будуть розв'язані такі питання, як наявність приміщення, сховища, охорони, транспорту, фахівців. Крім того, такі підприємства мають застрахувати принаймні місячну суму пенсій у страховій компанії, щоб держава була убезпечена від ризику втратити надані нею кошти.

Не можу погодитися з думкою автора замітки про те, що нас оточують громадяни-підприємці, які ставлять перед собою лише одну мету — збагатитися за рахунок наших співвітчизників, а в контексті нашої розмови — створити мале підприємство — доставки пенсій і, в такий спосіб, обікрасти пенсіонерів. Якщо стати на таку точку зору, то закономірно запитати — куди ми йдемо? І чи потрібно нам взагалі запроваджувати ринкову економіку? Гадаю, що на ці питання вже дали чітку відповідь як Президент, так і Верховна Рада України. Питання діяльності згаданих малих підприємств можна належно відрегулювати, як я уже говорив, законодавством, а не шляхом відомого вислову «не пущать».

Монополія у такій справі, як доставка пенсій, добра річ тоді, коли вона на користь пенсіонеру. Неупереджено розгляньмо, як стоїть справа з вчасною доставкою пенсій. Скажімо, Київ сьогодні цілком забезпечує себе коштами на виплату пенсій, а якщо сказати конкретніше, то цих коштів достатньо, щоб пенсію і компенсацію виплатити протягом тижня. А це означає, що, отримавши від Фонду кошти на доставку пенсій у розмірі 2,5 відсотка від суми цих пенсій, поштові відділення зобов'язані у визначені строки доставити їх пенсіонерові за місцем його проживання. А що ж насправді? Значна частина пенсіонерів стоїть у довжелезних чергах в поштових відділеннях, а нерідко й складають списки черговості отримання ними цих пенсій. То хто ж тут винний? Гроші за доставку заплачені, а очікуваного результату немає. І таке становище не тільки в Києві, а й в інших містах України. Така ж ситуація і на селі, хоч на доставку пенсій селянам Пенсійний фонд перераховує поштовикам кошти в розмірі 5 відсотків від суми нарахованих пенсій.

Позбавлення монополії у цій справі, на мою думку, дозволяє розв'язати й таке архіважливе питання, як зменшення видатків на доставку пенсій. Адже монополіст диктує тарифи на ці послуги і Пенсійному фонду не залишається нічого іншого, як погоджуватися з цим диктатом. Саме через це ми сплачуємо щомісяця поштовикам за доставку пенсій 1,4 трлн крб. А частину цих коштів можна було б використати на матеріальну допомогу окремим малозабезпеченим категоріям пенсіонерів.

Дехто вважає, що ліцензування підприємницької діяльності з доставки пенсій призведе до розпаду такої державної структури, як поштовий зв'язок. Вважаю, що цього держава не допустить, тим більше на селі, де сьогодні поштовий працівник окрім пенсій доставляє телеграми, газети, листи, поштові перекази, посилки тощо. Це питання можна детально опрацювати під час визначення порядку ліцензування діяльності малих підприємств з доставки пенсій.

І останнє. Чи потрібно нам узагалі руйнувати державну систему доставки пенсій? Звісно, що ні. Її потрібно удосконалювати. Більш того, якщо й сьогодні поштовики вчасно і якісно доставлятимуть пенсії, то, звісно, перевагу під час ліцензування буде надано їм, а не малим підприємствам.

Сьогодні Пенсійний фонд України разом з Міністерством зв'язку України працюють над розширенням мережі відділень поштово-пенсійного банку «Аваль» у містах і райцентрах України. В перспективі передбачено відкриття робочих місць банку в селах і селищах. Все це унеможливить виникнення проблем з доставкою пенсій та допомоги.

Хочу ще раз наголосити: хто б не займався доставкою пенсій, він зобов'язаний доставляти їх пенсіонерам вчасно, бо пенсія — це основне, а для декого і єдине джерело матеріального існування.

Віктор ОНИЩУК,
перший заступник голови правління Пенсійного фонду України.

У номер

● *Донецьк*

6 чоловік потерпіло

У вівторок сталося запалення суміші коксового газу в коксовому цеху на Донецькому коксохімічному заводі.

Як повідомляє «Інтерфакс-Україна», 6 чоловік, які отримали опіки різних ступенів тяжкості, госпіталізовано. Цех продовжує роботу.

● *Луцьк*

Перша і єдина. Поки що

У райцентрі Турійськ почала діяти перша і поки що єдина на Волині приватна пекарня. Для цього Володимир-Волинській фірмі «Фенікс» довелося приватизувати колишню лазню, вкласти в ремонт і обладнання більш як 5 мільярдів карбованців. Пекарня випускатиме щодоби три тонни хліба та фірмових кондитерських виробів з борошна, що забезпечуватиме потреби мешканців райцентру в хлібо-булочній продукції, яку раніше завозили з інших міст області. З відкриттям поруч макаронного цеху турійці одержать загалом 30 робочих місць, а район — додаткові платежі в місцевий бюджет. Співзасновники пекарні Віра Чайковська і Володимир Терликов мають намір відкрити в об асті кілька таких пекарень.

● *Сімферополь*

Крим запрошує на відпочинок

«Ситуація в автономії з санітарної точки зору нормальна, — повідомляє головний санітарний лікар Автономної Республіки Крим Юрій Дорофєєв. — Не існує ніяких перепон для того, щоб громадяни України, Росії та інших держав повноцінно відпочивали на курортах півострова». Випадків виявлення холерного вібріону, за словами головного санлікаря Криму, з початку курортного сезону і до сьогоднішнього дня, на щастя, не зафіксовано. Із 175 пляжів у Криму закрито лише один — АТ «Ялїта». Зараз у Криму за путівками відпочивають 116 тисяч чоловік, без путівок — понад 100 тисяч. На курортах достатньо питної води. Працюють усі їдальні, ресторани, кафе. На численних ринках багато різноманітних овочів.

● *Миколаїв*

Хворих на холеру більшає

З початку спалаху холери на півдні України вже захворіли 312 осіб, 202 стали вібріоносіями. Померли сім чоловік.

У Миколаєві за останні два дні від холери померло одразу троє. Один працездатний чоловік 49 років, другий — пенсіонер, який утік з тубдиспансеру.

У селі Лоцкиному Баштанського району Миколаївської області так ховали померлу від холери бабусю, яка нікуди не зверталася зі своїми скаргами, що заразили на поминках одразу півсотні працездатних.

Міністерство охорони здоров'я вкотре наголошує на забороні вживати неякісну воду та термічно необроблені харчові продукти, рекомендує не купувати рибу у випадкових осіб, а тим більше не влаштовувати масових обрядів з неперевіреною їжею.

Жнива-95

Є мільйон! Як би його не втратити...

***У** МИКОЛАЇВСЬКІЙ області завершуються жнива зернових культур. Із засіяних 618 тисяч гектарів скошено понад 550 тисяч, обмолочено понад 470 тисяч. Намолот сягнув 1218600 тонн зерна. Середня врожайність — 28 центнерів з гектара, озимої пшениці — 30,6. Хід жнив коментує перший заступник голови Миколаївської обласної Ради Василь КАТКОВ:*

— Вперше за багато років збирання врожаю почалось одночасно у всіх районах області, і ми втратили можливість маневрувати технікою, перекидати комбайни з південних у північні райони. Все залежало від організаторських здібностей керівників районів і господарств. Цей іспит відмінно склали хлібороби Очаківського, Снігурівського, Жовтневого, Врадіївського районів. А першими зібрали хліб у радгоспі «Ольвія» Очаківського району. Я б відзначив організаторські здібності керівників КСП «Реконструкція» Березнегуватського, «Авангард» Єланецького, ім. Куйбишева Братського районів, де жнивний комплекс працював без збоїв.

Надійними партнерами селян стали А.Білобрюх («Облагропромтехніка»), Я.Гацура (концерн «Агросервіс»), О.Вадатурський (АТ «Нібулон»), Г.Шаповалов («Миколаївнафтопродукт»), які забезпечили комбайни, трактори пальним, запчастинами.

Господарства вже почали здавати зерно державі, розраховуючись за видані аванси. Та виникла нова проблема: дефіцит бензину. Нас дуже підвели партнери з «Украгротехсервісу», з якими були укладені угоди. Бензин у господарства надходить у дуже мізерній кількості. І є загроза, що машини не зможуть вивезти зерно з полів і токів. Шкода буде через чиюсь неповоротkість втрачати такий багатий урожай.

Особливість збирання врожаю ще і в тому, що ми отримали по 2—3 укоси багатолітніх трав. Це подарунок природи, завдяки якому нам удалося зберегти кукурудзу на силос. Отже, навантаження на механізаторів зросте, бо, крім заготівлі кормів, треба готувати грунт для осінньої сівби, яка має початися у 20-х числах серпня. І знову треба вирішувати проблему паливно- мастильних матеріалів для цих робіт.

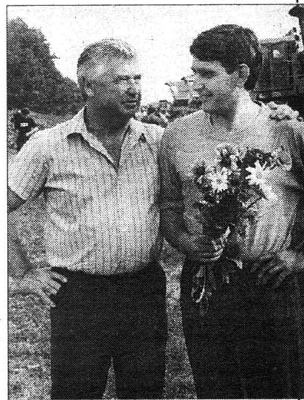

На знімку: директор радгоспу «Степовий» Миколаївського району В.Погорєлов вітає з успіхом свого сина Андрія, який став одним з лідерів жнив у господарстві, де працює інженером з експлуатації. До речі, у «Степовому» врожайність пшениці одна з найвищих в області — 55,5 центнера.

Фото Бориса РИБАКОВА.

Проблема

Бджоли... на колесах

***Б**УКОВИНА — колиска карпатської бджоли. Пасічники з давніх-давен плекали цю унікальну породу, дбали про її чистоту. Наші меди споживали з метою зміцнення свого найяснішого здоров'я європейські монархи, різні зарубіжні, а потім і наші знаменитості.*

Та все це, як кажуть, діла давно минулих днів. Ми підійшли до того критичного рубежу, коли крапля буковинського меду йде на вагу золота. Вимирає карпатська бджола, занепадає бджільництво.

— Це гірка правда, — каже провідний спеціаліст Чернівецького облсільгоспуправління Олександр Коц. — Ця галузь сьогодні опинилася в жебрацькому становищі. Бджіл доконують не тільки паразити і хвороби, а й економічні негаразди. Через це торік ми втратили близько п'яти з половиною тисяч бджолосімей. Лісгоспи, колгоспи, агрофірми й селянські спілки, зіткнувшись з такими реаліями, відмовляються займатися бджільництвом.

Картина із бджолярством в області строката. Багато хто вважає, що пасіки слід утримувати автономно, тобто у власному підпорядкуванні. Але є й прибічники колективного бджільництва. Скажімо, у Заставнівському районі пасіками опікується спеціально створене об'єднання. У Сторожинецькому і Глибоцькому ці функції взяли на себе міжгосподарські лісгоспи. І хочу зазначити, що гуртовий догляд має певні переваги. Та головне, щоб бджоли були в руках порядного господаря.

Бджолярство на Буковині має свої особливості: від бджоли вимагають, щоб вона запилювала сільгоспкультури, бо це — запорука їх урожайності. Але деякі пасічники шукають взятку далеко від дому. Тому автофургони з буковинськими вуликами можна побачити на Дніпропетровщині, Кіровоградщині і ще далі. Путильські бджолярі уклали угоду із садівничими господарствами... сусідньої Молдови в період цвітіння фруктових дерев. І зароблять на запиленні чималі кошти. Щоб зайве не тратитись на транспортування, кмітливі путильчани почали цілорічно утримувати свої бджолосім'ї у тамтешніх господарствах.

Опікуном галузі є, як і в минулі роки, обласна контора бджільництва. Цей орган багато хто з іронією називає «апендицитом». Однак на сьогодні, стоять на своєму в облуправлінні, без нього ще не обійтися. Фахівцями цього підрозділу здійснюється контроль за тим, щоб пасіки остаточно не захиріли. Контора вийшла на зв'язок з алжирськими підприємцями, які нюхом відчули, що до буковинського меду охоче «прилипне» зарубіжний споживач.

...Ні, не згине славна карпатська бджола! Так подумалося, коли побачив, як турботливо вивозили пасіки деякі селянські спілки. І водночас охопив смуток: куди лежав їх шлях?..

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

Футбол

ЗЕПП ПІОНТЕК ПІШОВ У РОЗВІДКУ. ДО КИЄВА

Чемпіонат України. Вища ліга. Перший тур: Чорноморець — Кривбас — 2 : 0. 2000 глядачів. Голи: 1 : 0 Бєланов, 23, 2 : 0 Гусейнов, 44. **Зірка-Нібас — ЦСКА-Борисфен — 0 : 0.** 18000 глядачів. **Кремінь — Нива (Вінниця) — 0 : 1.** 6000. 1 : 0 Паршин, 30; **Металург — СК Миколаїв — 3 : 2.** 8000. 1 : 0 Пацхверія, 12, 1 : 1, Бугай, 35, 1 : 2 Пучков, 40, з пенальті, 2 : 2 Лучкевич, 67, 3 : 2 Ванін, 83. **Шахтар — Нива (Тернопіль) — 2 : 4.** 7000. 1: 0. Попов, 15, 1 : 1 Ящук, 26, 2 : 1 Кривенцов, 44, 2 : 2 Ящук, 67, 2 : 3 Ящук, 71, 2 : 4 Рудницький, 88, з пенальті. **Зоря-Малс — Торпедо — 0 : 1.** 5000. 0 : 1 Аваков, 85. **Волинь — Дніпро — 1 : 5.** 3500. 0 : 1 Скрипник, 37, 0 : 2 Євтушок, 41, 0 : 3 Паляниця, 55, 0 : 4 Шаран, 77, 0 : 5 Захаров, 78, 1 : 5 Мозолюк, 80. На 88 хвилині Круковець (Волинь) не реалізував пенальті. **Динамо — Карпати — 2 : 0.** 5000. 1 : 0 Похлєбаєв, 8, 2 : 0 Беженар, 20. **Прикарпаття — Таврія** — 4 : 3. 7000. 0:1 Салій, 7, у власні ворота, 1 : 1 Мазур, 9, 2:1 Русак, 38, 2:2 Бурдін, 43, 3:2 Іричук, 62, 4:2 Русак, 70, 4:3 Опарін, 81.

Стартовий тур п'ятого чемпіонату України, мабуть, задовольнив усі смаки футбольних гурманів. І результативністю, і сюрпризом, і несподіванкою, і хет-триком, і перемогою з великим рахунком, і першим рекордом глядачів, навіть незабитим пенальті. Але про все по порядку.

Результативність. Тридцять голів забито в турі, а на старті минулого чемпіонату команди спромоглися лише на двадцять один м'яч. «Сухий» рахунок зберігся лише у зустрічі дебютантів.

Сюрприз. До нього я б відніс повернення в український футбол 35-річного Бєланова, який до того ж забив гол. Думаю, Ігор ще допоможе «Чорноморцеві» у міжнародних матчах.

Несподіванка. Ще один учасник євротурніру — «Шахтар» — на своєму полі поступився тернопільській «Ниві», з якою у гірників старі рахунки. Такого болільники Донецька від своїх улюбленців не чекали. Поразка у рідних стінах має насторожити і керівництво клубу. Адже напередодні зустріч у Кубку кубків з упертим північноірландським клубом, який явно не поступається «Ниві».

Хет-трик. Він удався молодому гравцеві тернопільської «Ниви» Ящуку. Хлопець тільки-но починає торувати шлях у великий футбол. 28 жовтня йому виповниться лише 18 років. Але у молодого форварда відмінні фізичні дані (зріст — 179 см, вага — 70 кг), непогана техніка і удар. Щасти тобі, Олегу!

Великий рахунок. «Дніпро» буквально розтрощив у Луцьку оборону «Волині». Цікаво, що на «вогневий рубіж» виходило аж п'ять дніпропетровців. От і вгадай, кого з вихованців Б.Штанге треба пильнувати. **Рекорд.** 18000 глядачів зібрав кіровоградський стадіон. Гадаю, це не межа для цього міста, бо «Зірку» тут люблять.

Безперечно, в центрі уваги був стартовий матч нашого чемпіона проти «Карпат», які очолив новий тренер Р.Журавчак. Гості одразу потрапили під потужний прес «Динамо» і пропустили два м'ячі. Динамівці грали з хорошим настроєм, але львів'ян часто рятував голкіпер Стронціцький. Думаю, «Динамо» до того ж не вважало за потрібне розкривати карти перед «розвідником» з Данії — тренером «Ольборга» Зеппом Піонтеком, який спостерігав за грою майбутніх суперників.

Якісь висновки про силу того чи іншого клубу після старту робити важко. Давайте дочекаємося суботи, коли відбудуться матчі другого туру.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ.
Редколегія: С. ПРАВДЕНКО (головний редактор), О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 358222.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311138.